Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!

ЗВЯЗДА

31 мая 1991 г. ПЯТНІЦА

Газета выдаецца са жніўня 1917 года

Орган Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі, Вярхоўнага Савета і Савета Міністраў Беларускай ССР

№ 105 (21633)

Цана 10 кап.

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ ад 18 да 18 СУТАК

ЖЫВАЯ ПРЭМІЯ

ШУМІЛІНА (М. Прыгожы). Не здзіўляйцеся, менавіта такую прэмію выдаюць у калгасе імя Чапаева. Каму? Даяркам. Праўда, не ўсім, а тым, хто старанна выконвае гадавы план па надоях, дабіваецца высокай захаванасці маладняку.

Напрыклад, каля 20 гадоў доіць кароў Ягенія Ліпатаўна Федзява з вёскі Забор'е. Ёй пастаянна спадарожнічае поспех. Балазе, і стымулы ёсць. Па выніках працы мінулага года перадавая даярка прывяла з калгаснай фермы на ўласны падворак цяля. Акрамя высокай зарплаты, жывую прэмію атрымалі таксама Наталля Піліпаўна Лазук, Эма Цімафееўна Лебедзева, Валянціна Уладзіміраўна Гуня, Святлана Мікалаеўна Ермакова.

БАЛЬНІЦА НА КОЛАХ

БЕРАСТАВІЦА. (Н. Абрамовіч). Раённая бальніца набыла перасоўачную амбулаторыю. Дзве спецыяльныя машыны-кабінеты — хірургічны і гінекалагічны — абсталяваны ўсім неабходным для работы ўрачоў у аддаленых ад стацыянара.

Рэнтгенапарат, электракардыёграф, гінекалагічнае крэсла — гэта і іншае абсталяванне дазваляе на месцы праводзіць абследаванне хворага, паставіць дыягназ і ў выпадку неабходнасці — тэрмінова аказаць дапамогу.

Машыны-кабінеты будуць перададзены прафілактычнаму аддзяленню, работай якога кіруе З. Лукашэвіч. Дапамога будзе аказвацца як у далёкіх вёсках, так і ў гарадскіх арганізацыях і ўстановах.

БЕЗ КІСЛАРОДУ НЕ ЗАСТАНЕМСЯ

СЛУЦК. (Г. Лемеш). Новы цэх па выпуску дэфіцытнага вадкага і газападобнага кіслароду ў балонах пачаў дзейнічаць у мясцовай райаграпрамтэхніцы.

Вытворчая магутнасць цэха — 450 $м^3$ кіслароду ў гадзіну, а за суткі напаўняюцца ім 1.500 балонаў. Паводле слоў начальніка С. Пасюка, цэх, калі будзе [illegible], пускаць таксама медыцынскі кісларод і вадкі азот. Дарэчы, вадкага азоту можна даваць да семі тон у месяц. Акрамя таго, новая вытворчасць займаецца рамонтам балонаў.

ЗАВОД СТАВІЦЬ УМОВЫ

ШЧУЧЫНСКІ РАЁН. (М. Сасноўскі). Жалудоцкі трактарарамонтны завод атрымаў ад Усесаюзнага НДІ тэхналогіі і механізацыі жывёлагадоўлі заказ на выпуск эксперыментальнай партыі тэхналагічных ліній па выпуску электродаў.

Завод згадзіўся з умовай, што адна з ліній застанецца на заводзе. Зараз у рабоце задзейнічаны ўсе службы прадпрыемства, бо заказ немалы: кожная лінія мае папярэдні кошт 160 тысяч рублёў. Яна складаецца з 14 станкоў і агрэгатаў, пачынаючы ад прыстасавання для нарэзкі дроту і да вытворчага цэха спецыяльнай эмульсійнай абмазкі, сушкі і ўпакоўкі гатовай прадукцыі.

Дзякуючы таму, што завод стане гаспадаром адной з ліній, з 1992 года пачнецца серыйны выпуск прыстасавальных электродаў, якімі будуць забяспечаны ўсе прамысловыя прадпрыемствы раёна, калгасы і саўгасы майстэрні.

ЗА СПРАВУ ЎЗЯЛІСЯ ВАЕННЫЯ

ХОЙНІКІ. (У. Лук'яненка). У гэтыя дні на вуліцах райцэнтра можна ўбачыць шмат людзей у форме розных радоў войск. Аднак на ўсіх — сярэбраная эмблема з чашай і змяёй на пагонах і ў пятліцах.

Ніякіх сакрэтаў [illegible] у забруджаную радыяцыяй зону [illegible] на Хойнікаўшчыну [illegible] ваенныя медыкі [illegible] сістэме аховы здароўя [illegible] насельніцтва раёна пасля аварыі на ЧАЭС. [illegible] Першыя пацыенты атрымалі [illegible] дзіцячых садоў і школьнікаў.

САМУРАІ ПРЫЗЯМЛЯЮЦЦА Ў МІНСКУ

МІНСК. Увесь наступны тыдзень мінчан і гасцей горада чакае незвычайная падзея — І фестываль японскага кіно ў Беларусі.

Падрыхтавалі яе пасольства Японіі ў СССР, Акадэмія ўсходняй філасофіі Беларусі пры ўдзеле мінскага вытворчага аб'яднання «Кінавідэапракат». У праграме паказу чатыры стужкі вядомых кінематаграфістаў Японіі, у тым ліку фільм геніяльнага рэжысёра Акіра Курасавы «Цубакі Сандзюра» аб жыцці самураяў. У рамках фестывалю павінны адбыцца выступленні ўсходазнаўцаў і мастацтвазнаўцаў Беларусі аб Японіі.

Дарэчы, ніводзін з фільмаў яшчэ афіцыяльна не закуплены Савецкім Саюзам, таму аматарам кіно выпала унікальная магчымасць пазнаёміцца з мастацтвам краіны Ўзыходзячага сонца.

ДАБРАЧЫННАСЦЬ

ВАХТАВЫМ МЕТАДАМ

МАГІЛЁЎСКАЯ ВОБЛАСЦЬ. (А. Санчук). Чатыры японскія спецыялісты на чале з прафесарам універсітэта горада Нагасакі панам Ідзумі працуюць у гэтыя дні ў Слаўгарадскім раёне — абследуюць стан здароўя дзяцей, якія жывуць у зоне радыяцыйнай забруджанасці.

Японцы прыехалі на Магілёўшчыну не з пустымі рукамі — у іх распараджэнні зманціраванае на мікраўтобусе унікальнае дыягнастычнае абсталяванне коштам у мільён долараў. Гэта адна з чатырох перасовачных лабараторый, аб дабрачыннай пастаўцы якіх у Беларусь было дамоўлена ў выніку візіту ў Японію Старшыні Саўміна БССР В. Кебіча.

Група на чале з прафесарам Ідзумі прабудзе на Магілёўшчыне каля двух тыдняў, затым яе зменяць іншыя спецыялісты. Такім своеасаблівым вахтавым метадам пасланцы краіны Узыходзячага сонца будуць працаваць да таго часу, пакуль не навучаць нашых медыкаў з абласнога кансультацыйна - дыягнастычнага цэнтра прафесіянальна карыстацца перасовачнай лабараторыяй. А з яе дапамогай, лічаць японскія спецыялісты, у год можна абследаваць 24 тысячы дзяцей.

СЯДЗЯЦЬ БЕЗ ЗАРПЛАТЫ

СМАЛЯВІЧЫ (С. Букаціч). У шасці гаспадарках раёна з дваццаці адной па стану на 27 мая гэтага года, як высветлілася, на разліковых рахунках поўнасцю адсутнічаюць грашовыя сродкі. Амаль палавіна калгасаў і саўгасаў па гэтай прычыне не могуць своечасова выплачваць людзям заработную плату.

Такое становішча — прамы вынік росту цэн на прамысловую прадукцыю, якая пастаўляецца сельскагаспадарчым калектывам; падаражання паслуг; нізкага ўзроўню закупачных цэн.

У сувязі з гэтым 28 мая савет кіраўнікоў калгасаў і саўгасаў раёна накіраваў Прэзідыуму Вярхоўнага Савета БССР пісьмо, у якім прапанаваў перагледзець механізм эканамічных узаемаадносін паміж галінамі народнай гаспадаркі на карысць сельскагаспадарчай вытворчасці, у тым ліку і закупачныя цэны на прадукцыю вёскі з улікам падаражання прамысловай. Усяго ў пакеце дзевяць патрабаванняў.

Каму гэта выгадна?

Хваля патрабаванняў дэпартызацыі вытворчасці дакацілася і да мінскіх прадпрыемстваў. Як водгук нядаўніх мітынгаў і стачак з'явілася рэзалюцыя канферэнцыі працоўнага калектыву навукова-вытворчага аб'яднання «Гранат». Яе сэнс прыкладна такі: не дазваляецца на тэрыторыі прадпрыемства ні на якіх умовах прадастаўленне памяшканняў, правядзенне мерапрыемстваў і ўмяшання ў вытворчы працэс аб'яднання любым палітычным партыям і арганізацыям.

Аўтарытэт камуністычнай партыі падае і, на думку многіх, менавіта гэта—прычына ліквідацыі партыйнага камітэта. Мяркуйце самі. На НВА працуе каля 5.000 чалавек. Сёння камуністаў з іх менш 10 працэнтаў. А якіх-небудзь дзесяць месяцаў назад камуністаў было ўдвая больш. Але з мінулага лета падалі заявы аб выхадзе або перасталі плаціць узносы амаль 250 чалавек, а ўступіла ў партыю ўсяго тры. Цяпер яшчэ каля пяцідзесяці чалавек «на выхадзе». Словам, лічбы красамоўныя. Але ці прычына гэта для вываду парткома з прадпрыемства?

М. ЮШЧАНКА, член парткома: На той канферэнцыі сакратар парткома і яшчэ два камуністы былі не дэлегатамі, а запрошанымі. І як госці атрымалі на выступленні па тры мінуты кожны. Некаторыя камуністы даведаліся аб канферэнцыі наогул толькі праз некалькі дзён пасля яе заканчэння. Карацей, вырашалі зносіць дом, не папярэдзіўшы жыльцоў. Але самае незразумелае, што пры 85 галасах за прадастаўленне парткому плошчы і 116 супраць, рашэнне лічыцца прынятым. Дзе ж думка астатніх 4.779 рабочых і служачых?

А. ПРАКАПЕНКА, сакратар парткома аб'яднання: Мы павінны цвяроза глядзець у будучае. Логіка сённяшніх падзей прывядзе да таго, што на прадпрыемствах партыйных арганізацый не застанецца. Але я, напрыклад, трагедыі з гэтага не раблю. Самае галоўнае — камуністы застаюцца, цэхавыя партыйныя арганізацыі застаюцца (таму што не займаюць плошчы). І калі ім трэба сабрацца, то яны заўсёды гэта змогуць зрабіць. На партучот у ЖЭСы, думаю, станавіцца нельга. Партарганізацыя на прадпрыемстве павінна жыць і працаваць.

А. ПАВЕЛЬЕЎ, інжынер-канструктар: Справа нават не ў ліквідацыі партарганізацыі. Сітуацыя склалася такая, што вам ніхто — ад сакратара райкома да рабочага завода—не скажа, што такое партком і чым ён павінен займацца. Усе ведаюць толькі няпэўныя палажэнні статутаў і праграм. А ад іх жа засталіся толькі гул і пустата. Можа, маюць рацыю рабочыя. Любая партыя павінна мець нейкую сваю праграму. Мы, камуністы, павінны прапанаваць канкрэтныя выхады з крызісу ў эканоміцы і г. д. у кантэксце нашай ідэалогіі. Калі партыя для народа, то павінна ж яна нешта рабіць для паляпшэння жыцця. На «Гранаце» такая спроба была. Пры парткоме склалася ініцыятыўная група і прапанаваны быў пакет прапаноў па вываду прадпрыемства з крызіснай эканамічнай сітуацыі. Там і стымуляванне рабочых, і арганізацыя працы, і дапамога інжынерам і г. д. і да т. п. Няхай бы прафсаюзы зрабілі свае прапановы, генеральны дырэктар свае. У спрэчцы нараджаецца ісціна. Але кіраўніцтва праігнаравала гэтыя прапановы.

Так, кепскі настрой на «Гранаце». І ўсё ж выйсце ці кампраміс шукаць трэба, і як найхутчэй. Ужо трэцяга чэрвеня адміністрацыя патрабуе вызваліць памяшканні і ліквідаваць партарганізацыю. Толькі каму ад гэтага карысць? Арганізатарам акцыі, таму што задавальняюцца іх палітычныя амбіцыі? Магчыма. А калектыву, кіраўніцтву аб'яднання? Элементарная логіка падказвае, што ў гэтай няпростай сітуацыі патрэбна кансалідацыя ўсіх сіл. Думаецца, апошняе слова ў сітуацыі яшчэ не сказана. Камуністы здолеюць даказаць, што рана спісваюць іх з палітычнай сцэны.

Ц. ЗІНОЎЕЎ.

У вёсцы раней за ўсіх устаюць даяркі, бо ўжо ў пяць гадзін раніцы — першая дойка. Рана падымаецца і малаказборшчыца Валянціна Сяргееўна Марціновіч. Трэба ў печы выпаліць, сняданак для сям'і згатаваць, жывёлу накарміць, а яшчэ запрэгчы каня, паспець сабраць малако, своечасова яго адправіць... Але і на гэтым яе дзённыя клопаты не заканчваюцца.

Неяк у вёску завітаў старшыня выканкома сельсавета Л. Хурсан з прапановай заключыць дагавор аб надомным абслугоўванні састарэлых, нямоглых людзей.

— Давайце паспрабую, — адгукнулася на прапанову Валянціна Сяргееўна, — у мяне добрых паўдня вольнага часу.

— Дай Бог здароўя, Валечка, на доўгія-доўгія гады жыцця, — так шчыра дзякуюць ёй людзі, у чые хаты яна наведваецца амаль штодня.

Л. СЛОНКІНА.
Фота А. СЯРГЕЕВА.

Вёска Баянаў Глускага раёна.

РАЗАРЫЎШЫ ВЁСКУ, ЗАГУБІМ ГОРАД

З сесіі Вярхоўнага Савета БССР

Як накарміць народ? Будучы рынак, інфляцыя, павышэнне цэн прымушаюць шукаць неардынарныя адказы на гэта пытанне. І калі пры абмеркаванні парадку дня сесіі праект Закона «Аб прыярытэтным сацыяльна-эканамічным развіцці вёскі і аграпрамысловага комплексу» быў уключаны ў яго пад націскам аграрыяў, якія ў адваротным выпадку пагражалі пакінуць горад без малака і мяса, то, калі справа дайшла да яго абмеркавання, раўнадушных у парламенцкай зале не засталося.

Як і трэба было чакаць, крытычную атаку на дакумент павялі аграрыі. На іх думку, важна не толькі замацаваць прыярытэт развіцця вёскі, але і дакладна вызначыць механізм рэалізацыі закона і нават яго асобных артыкулаў. Вядома, можна паспрачацца: уваходзіць гэта ў кампетэнцыю заканадаўчага органа — Вярхоўнага Савета або выканаўчага — урада, але і трывогу паўпрэдаў вёскі можна зразумець. Ім патрэбны надзейныя гарантыі, што іх не ашукаюць у чарговы раз, не «накормяць» лозунгамі. І іменна таму з крыўдай была ўспрынята часткай дэпутатаў рэпліка старшыні Камісіі па эканамічнай рэформе, дасягненню эканамічнай самастойнасці і суверэнітэту рэспублікі Леаніда Козіка. Сэнс яе даволі просты: бярыце тое, што даюць, а то і гэтага не атрымаеце.

Зняць няёмкасць паспрабаваў Старшыня Савета Міністраў Вячаслаў Кебіч:

— Мы можам не выпусціць трактар, аўтамабіль, пэўную колькасць станкоў, але мы не маем права пакінуць людзей без малака, мяса, не накарміць наш народ, — заявіў прэм'ер-міністр. — І я разумею ваша жаданне, абмяркоўваючы гэты закон, ужо сёння мець важкія гарантыі таго, як ён будзе выконвацца. Але зразумейце і нас: нельга ж пытаць аб тым, як выконваць закон, калі ён яшчэ не прыняты. Гэтага проста зрабіць немагчыма. Урад на падставе закона штогод абавязаны размяркоўваць сродкі, матэрыяльныя рэсурсы, капітальныя ўкладанні, фарміруючы бюджэт і план, каб забяспечыць прыярытэт вёскі. Гэты закон абавязаны накарміць і гараджан, і вяскоўцаў, зраўняць вёску з горадам. Прашу вас падтрымаць гэты дакумент.

І ўсё ж пасля бурнай дыскусіі артыкул прыняты ў першапачатковым выглядзе. Затым дэпутаты прынялі закон у цэлым. Ён уступае ў сілу 1 ліпеня гэтага года.

Пасля непрацяглага, другога чытання, якое заняло ўсяго 40 мінут, раніцай 30 мая быў прыняты і Закон «Аб эканамічнай негрунтоўнасці і банкруцтве».

Па сутнасці, у рэспубліцы ўпершыню з'явіўся дакумент, які ўскладае маёмасную адказнасць за дрэннае гаспадаранне на самога суб'екта гаспадарання, а не на плечы падаткаплацельшчыкаў. З 1 ліпеня 1991 года закон уступіць у сілу.

Як адзначыў старшыня Камісіі па эканамічнай рэформе, дасягненню эканамічнай самастойнасці і суверэнітэту рэспублікі Леанід Козік, закон стаў лагічным завяршэннем цыкла заканадаўчых актаў правядзення эканамічнай рэформы і пераходу да рынкавых адносін. Так, Закон аб уласнасці прадаставіў магчымасць раўнапраўнага існавання ўсіх яе відаў; аб арэндзе — упершыню адкрыў магчымасць пераходу дзяржаўнай уласнасці ў калектыўную; аб прадпрымальніцкай дзейнасці — дазволіў і паставіў у рамкі законнасці ўсе віды дзейнасці грамадзян. Закон жа аб эканамічнай негрунтоўнасці і банкруцтве вызначае эканамічную, маёмасную адказнасць прадпрымальніка за нядобрасумленнае або няграматнае гаспадаранне. І ў канчатковым выніку з'яўляецца адным з важнейшых элементаў рыначных адносін, садзейнічае стабілізацыі і эфектыўнасці грамадскай вытворчасці.

У дакуменце характарызуюцца агульныя палажэнні эканамічнай негрунтоўнасці і банкруцтва, парадак маёмаснай адказнасці суб'екта гаспадарання. Асноўная сутнасць закона — максімальна магчымае задавальненне прэтэнзій крэдытораў, ліквідацыя неплацежаздольных суб'ектаў гаспадарання.

У далейшым да прывядзення заканадаўства Беларускай ССР у адпаведнасць з Законам «Аб эканамічнай негрунтоўнасці і банкруцтве» акты дзеючага заканадаўства Беларускай ССР прымяняюцца, калі яны не супярэчаць гэтаму закону, — гаворыцца ў пастанове Вярхоўнага Савета аб увядзенні закона ў дзеянне.

У. ГЛОД,
Я. ГАРЭЛІК,
А. КРЫЖАНОЎСКІ,
парламенцкія карэспандэнты БЕЛТА.

«УСПОМНІМ УСІХ ПАЙМЕННА...»

Наш карэспандэнт сустрэўся са старшынёй рэспубліканскай камісіі па стварэнню кніг «Памяць» сакратаром Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі, доктарам гістарычных навук А. У. Русецкім і папрасіў яго адказаць на шэраг пытанняў.

Да 50-годдзя Вялікай Перамогі

— Аркадзь Уладзіміравіч, нядаўна чытачы газеты, арганізатары і аматары патрыятычнай работы, наогул жыхары Беларусі пазнаёміліся з Указам Прэзідэнта СССР «Аб дадатковых мерах па ўвекавечанню памяці савецкіх грамадзян, загінуўшых пры абароне Радзімы ў даваенныя гады і ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны, а таксама выконваўшых інтэрнацыянальны абавязак». Што значыць гэты Указ для вашай камісіі?

— Выкажуся адназначна: яго ролю і значэнне нельга пераацаніць. Не буду пералічваць усё станоўчае, што вынікае з прэзідэнцкага Указа. Назаву толькі, на мой погляд, галоўнае. Найперш, неабдымная работа па ўвекавечанню памяці савецкіх людзей, загінуўшых пры абароне Радзімы і выкананні патрыятычнага абавязку ў розныя перыяды нашай гісторыі, у рэшце рэшт пераводзіцца на дзяржаўную аснову. Час паказаў, што падзвіжніцтва ў такой сур'ёзнай справе развівалася і надалей можа развівацца толькі ў пэўных межах. Возьмем, напрыклад, такі бок справы, як матэрыяльныя выдаткі пры выданні гісторыка-дакументальных кніг-хронік «Памяць». Так, на гэта выдзяляюць грошы Беларускае аддзяленне Савецкага фонду міру, многія гарадскія, раённыя, сельскія Саветы народных дэпутатаў, калектывы калгасаў, саўгасаў, некаторых прамысловых прадпрыемстваў, добраахвотныя ўзносы робяць грамадзяне рэспублікі. Пашана ім і вялікае дзякуй за гэта! Але ў сучасных умовах значнага падаражання ўсёй паліграфічнай справы гэтых сродкаў яўна не хапае. Патрэбна дзяржаўная дапамога. І тут Указ Прэзідэнта ад 8 лютага 1991 года надае дзеянням мясцовых улад у азначаным напрамку законную сілу.

Ці такі даволі важны аспект праблемы, як камандзіроўкі членаў абласных, гарадскіх, раённых камісій па стварэнню кніг «Памяць» у дзяржаўныя архівы ў Мінску і Маскве, Архіў Міністэрства абароны СССР у Падольску, Ваенна-Марскі і Ваенна-медыцынскі архівы, іншыя дзяржаўныя ўстановы. Гаворка тут не толькі аб матэрыяльных затратах. Людзі на пэўны час адрываюцца ад асноўнай работы, што даволі часта выклікае пярэчанні кіраўніцтва. Праўда, такія канфлікты ўдавалася вырашаць і раней. Але цяпер, мяркую, іх зусім не будзе. Увекавечанне памяці загінуўшых — гэта не «ідэалагічныя дзівацтвы», гэта справа агульначалавечая, дзяржаўная, дык і адносіны да тых, хто ёю займаецца, павінны будавацца на дзяржаўным узроўні. Тым больш, што па Указу Прэзідэнта пры мясцовых органах улады павінны быць утвораны каардынацыйныя камітэты па правядзенню такой работы.

— А як кантактуе з рэспубліканскай камісіяй урад рэспублікі?

— Самым цесным чынам. І праз непасрэдны ўдзел членаў урада ў рабоце камісіі, і праз вырашэнне многіх арганізацыйных і, у першую чаргу, фінансава-гаспадарчых пытанняў. Дарэчы, гэтымі днямі Старшыня Савета Міністраў БССР В. Ф. Кебіч падпісаў пастанову ўрада, якая ў святле патрабаванняў прэзідэнцкага Указа ад 8 лютага вызначае і першачарговыя, і перспектыўныя меры па далейшаму разгортванню патрыятычнай работы па стварэнню ўсенароднай кнігі «Памяць». Хацеў бы адзначыць тую акалічнасць, што названая пастанова ўлічыла прапановы, падрыхтаваныя членамі рэспубліканскай камісіі, Дзяржкамдрукам БССР, выдавецтвамі рэспублікі.

— Напрыклад?

— Зроблены даручэнні выканкомам абласных і Мінскага гарадскога Саветаў народных дэпутатаў вырашыць пытанні фінансавання падрыхтоўчых работ па выданню кніг «Памяць» (такія расходы, як аплата камандзіровак членаў камісій і іх актывістаў у архівы краіны, на перапіску, зняцце копій і перадрук матэрыялаў, пераклад і рэдагаванне тэкстаў на беларускай мове, выплату аўтарскіх ганарараў, фотаздымкі і фотарэпрадукцыю). Выканкомам мясцовых Саветаў рэкамендавана шырэй выкарыстоўваць дагаворную форму адносін з выдавецтвамі пры падрыхтоўцы і выданні гістарычна-хранікальных кніг.

Прызнана мэтазгодным адкрыццё спецыяльных фінансавых рахункаў у гарадскіх і раённых банках БССР, на якія будуць залічвацца сродкі, сабраныя ў парадку народнай ініцыятывы ці выдзеленыя для фінансавання работы камісій спонсарамі. Члены камісій усіх рангаў — гарадскіх, раённых, абласных і рэспубліканскай — асабліва ўдзячныя ўраду за ўключэнне кніг «Памяць» у дзяржаўны заказ. Шэраг даручэнняў зроблены Міністэрству фінансаў БССР, Міністэрству культуры БССР, Галоўнаму архіўнаму ўпраўленню пры Савеце Міністраў БССР, іншым арганізацыям.

— Аркадзь Уладзіміравіч, а якія праблемы больш за ўсё хвалююць членаў рэспубліканскай камісіі і Вас, як яе старшыню?

— Такіх праблем хапае. Назаву толькі адну, у якой канцэнтруюцца ўсе шматлікія пытанні, звязаныя з такой вялікай і адказнай працай. Як выдаць да 50-годдзя Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне найбольшую колькасць раённых, гарадскіх і рэспубліканскую кнігі «Памяць»? Што датычыць рэспубліканскай кнігі, дык тут, здаецца, камісіі ўсё больш-менш ясна — вызначаны прынцыпы

(Заканчэнне на 2-й стар.).

ЗВАРОТ

ВЕТЭРАНАЎ КПСС КАСТРЫЧНІЦКАГА РАЁНА г. МІНСКА ДА МАЛАДЫХ КАМУНІСТАЎ

Дарагія нашы маладыя саратнікі па партыі! Мы, ветэраны КПСС, якія прайшлі ў яе радах праз гады барацьбы і стварэння, звяртаемся да вас, нашых пераемнікаў.

У нас за плячамі вялікае жыццё, якое ўмясціла ў сябе і рэвалюцыю, і грамадзянскую вайну, і першыя пяцігодкі. То быў цяжкі, але, і мы гаворым пра гэта без перабольшвання, цікавы час. Час нашай маладосці, энтузіязму, першых перамог. Мы свята верылі ў светлае будучае і ішлі да яго.

Нам спрабавалі перашкодзіць. На нас абрушылі вайну. Жорсткую, кровапралітную. Неймаверна цяжка было выстаяць і перамагчы ў той вайне. Але мы выстаялі і перамаглі.

Так, мы ўмелі ваяваць. І навучылі нас гэтаму нашы ворагі. Але мы ўмелі і працаваць. Працаваць, не шкадуючы ні сябе, ні часу. Працаваць, каб зрабіць нашу краіну мацнейшай. І нам здавалася, што мы зрабілі ўсё, што было ў нашых сілах, каб вам, нашым паслядоўнікам, не давялося прайсці той шлях, які прайшлі мы.

Але... барацьба працягваецца. Такі, напэўна, закон жыцця. Шкада толькі, што мы ўжо не можам, як раней, актыўна ў яе ўключыцца. Гады. Яны бяруць сваё. Таму мы звяртаемся да вас, нашы маладыя таварышы па партыі: праяўляйце цвёрдасць у перакананнях, захоўвайце веру ў справядлівасць нашай справы. Нягледзячы ні на што, не страчвайце гонару прыналежнасці да партыі камуністаў. Нам ёсць сёння і над чым падумаць, і чым ганарыцца.

Калі кожны з вас цяпер, у гэты складаны і супярэчлівы час, устаіць сам і пераканае не спыняць сувязей з партыяй свайго таварыша, то сілы нашы падвояцца. Нам патрэбны сёння вера і адзінства. У гэтым мы, ветэраны, бачым галоўную задачу.

Заклікаем таксама: ачышчайце КПСС ад партбілетчыкаў, якія здрадзілі справе рабочых, вылучайце ў партыйныя кіраўнікі людзей, якія не заплямілі свой гонар камуніста недастойнымі паводзінамі. Усімі сіламі змагайцеся за аднаўленне даверу народа да ленінскай партыі.

Нашы палітычныя ворагі спрабуюць прымусіць КПСС пайсці на задворкі гісторыі. Не быць гэтаму! Светлая камуністычная ідэя выпакутавана пакаленнямі людзей. І яна пераможа.

Так, будзе гэта не сёння і не заўтра. Перад вамі, нашы маладыя сябры, доўгі і нялёгкі шлях. Смела ідзіце наперад. Шукайце, змагайцеся. Мы заклікаем вас, дарагіх нашых саратнікаў па партыі, упэўнена глядзець у будучае, свята захоўваць вернасць справе вялікага Леніна.

Прынята на сустрэчы ветэранаў КПСС Кастрычніцкага райкома КПБ г. Мінска.

ЧАС ПАДПІСАННЯ У ДРУК: ПА ГРАФІКУ 21.05, НУМАР ПАДПІСАНЫ У 21.05.

ЦІ ВЫРАТУЕ РЫНАК?

Вось ужо некалькі гадоў запар мы перажываем па два-тры «самых адказных, цяжкіх і пераломных момантаў». Усе гэтыя гады нас заклікаюць да неаслабнага напружання сіл, каб сутаргава (цягнучы ў розныя бакі) паскараць ці выратоўваць радыкальныя перамены. Бо, «калі перабудова не пойдзе, мы акажамся адкінутымі на дзесяткі гадоў назад».

Пункт погляду

«Эканоміка рэспублікі, — чытаю найноўшую праграму ўрада РСФСР, — усё бліжэй падыходзіць да той мяжы, за якой трэба будзе гаварыць ужо не пра эканамічны крызіс, а пра катастрофу... Ступень некіруемасці эканомікай дасягнула катастрафічных размераў». Да чаго хіляць? «Вывад адзін: паступовы пераход ад планавай да рынычнай эканомікі немагчымы... Трэба хутка наладзіць новую — рынычную — мадэль кіравання»... («Российская газета», 25 красавіка г. г.).

Навошта малююцца страшныя карціны таго, што нас быццам бы чакае ў хуткім часе, калі не ажыццявіць «самыя рашучыя», «самыя радыкальныя», «самыя шокавыя», словам, самыя-самыя меры? Для таго, каб запужаць і ашаламіць чалавека да такой ступені, калі ён страчвае здольнасць што-небудзь разумець і гатоў праглынуць ідэалагічныя выкрутасы новай кан'юнктуры, якая шчодра сыпле «адкрыццямі» тыпу таго, што нам патрэбны сапраўдныя, самаўладныя гаспадары (і гаспадарчы бізун), што дзяржпрадпрыемства і калгас — гэта заўсёды дрэнна, а перакупшчык-кааператар і хлопчык-дзяўчынка-кветачнікі — цудоўна, што буйныя прадпрыемствы — гэта монстры-манапалісты — іх тэрмінова трэба распрадаць па частках, што не ісці, а бегчы трэба да рынку... Дзеля справядлівасці павінен сказаць, што з рынкам звязваюцца ўжо не толькі сытасць, багацце і працвітанне, але і свабодныя цэны, маёмасныя кантрасты, беднасць, беспрацоўе, неабходнасць сацыяльнай абароны насельніцтва. Але навошта ж ствараць такое агрэсіўнае, чужое для нашых людзей эканамічнае асяроддзе, каб потым ад яго абараняць?

«Колькі можна штурхаць адзін і той жа махровы кансерватызм»,— скажа крута настроены дэмакрат. «Сапраўды, — падтрымае яго прыстойны грамадзянін і «прагрэсіўна мыслячы» камуніст,—як жа без перамен. У рэшце рэшт, ёсць прынятыя ўжо дзяржавай законы, праграмы пераходу да рынку, ёсць адпаведнае рашэнне нядаўняга Пленума ЦК Кампартыі...» З фармальнага пункту гледжання ўсё гэта так. Але хіба прагрэсіруючае скочванне, а ў апошні час прамы распад эканомікі не пакідаюць ніякіх сумненняў у правільнасці той лініі, якая была распачата некалькі гадоў назад і працягваецца сёння? Ці ж можа служыць пераканаўчай, вычарпальнай аргументацыяй правільнасці гэтай лініі голае сцвярджэнне аб тым, што ёй «няма альтэрнатывы»? Ці ж у працэсе яе выпрацоўкі, прыняцця і правядзення не праявіліся навязванне і націск, часам вельмі жорсткі, ідэйнай і палітычнай кан'юнктуры? Ці ж згуртавала і аб'яднала ўсіх нас гэта лінія? А ці могуць суровыя жыццёвыя выпрабаванні людзей, палітычныя страсці, страх перад заўтрашнім днём, за будучыню сваіх дзяцей служыць выяўленнем падтрымкі народам такой лініі і нармальнай цаной, якую ён павінен за яе плаціць?

Сёння патрэбны не агульны падыход да гістарычнага мінулага нашай краіны, не спісванне на яго ўсіх хвароб сённяшняга перыяду, а прадметны, дзелавы аналіз таго, што ў гаспадарчай практыцы безумоўна зацвердзілася як неабходнае, важнае, якое трэба прадоўжыць, умацаваць, а што мае патрэбу ў істотным абнаўленні, нарэшце, што яўна ўстарэла ці нежыццяздольнае наогул і павінна быць аператыўна ліквідавана.

Галоўная хвароба існаваўшага ў краіне дзесяцігоддзямі гаспадарчага механізма выспела і праявілася ў яго аснове — цэнтралізаваным адміністрацыйным планаванні. Выканаўшы надзвычай важную ролю ў перыяд фарміравання сацыялістычнай эканомікі, на самых складаных і адказных гістарычных этапах, яно ператварылася ў тормаз якаснага росту.

На перыядзе пасля 1985 года трэба спыніцца асобна, паколькі менавіта ў ім паступовае «скочванне» эканомікі, што назіралася раней, перайшло ў прамы яе распад. Гэта ўказвае на прынцыповую няправільнасць шэрагу мер так званай кардынальнай перабудовы кіравання эканомікай, што і з'явіліся непасрэднай прычынай цяперашняй крызіснай сітуацыі. Кіраўніцтва краіны хоць фармальна і прызнала наяўнасць памылак у праводзімай ім гаспадарчай палітыцы, на жаль, прадметнай, прынцыповай ацэнкі ім не дало, а значыць, галоўных прычын паглыблення крызісу не ліквідавала. Якія гэтыя прычыны?

Па-першае, велізарны і неаслабны вал абясцэненых грашова-фінансавых сродкаў, крыніца якога ў іх дзяржаўнай эмісіі без якога-небудзь рэальнага забеспячэння і звыш усялякай разумнай меры. Нягледзячы на вострыя дэфіцыты дзяржаўных плацяжоў і бюджэту (хутчэй наадварот: якраз у сувязі з гэтым. — **Рэд.**), неабходныя жорсткі рэжым эканоміі фінансавых рэсурсаў, ахова бюджэтаў ад расцягвання, адмова ад бюджэтных расходаў не першачарговага значэння. Хранічная разбалансаванасць таварна-грашовага абарачэння, рэзкае падзенне пакупніцкай здольнасці рубля патрабуюць таксама правядзення грашовай рэформы.

Другая буйная крыніца паглыблення крызісу — стыхія так званых дагаворных адносін. Менавіта яны падштурхнулі прадпрыемствы да вядомага групавога эгаізму. Зацікаўленыя толькі ў атрыманні прыбытку, магчымасці павышаць цэны, фактычна мяняць асартымент і спажыўцоў, прадпрыемствы-вытворцы не прамінулі выкарыстаць гэта. Вынік: вымыванне таварнага асартыменту, прагрэсіруючы рост дэфіцытаў, цэнавы дыктат вытворцы, неабавязковасць і безадказнасць у адносінах да дагаворных паставак. Практыка дагаворных сувязей узарвала знізу адносны спакой дзяржаўных цэн, хутка вычарпала бюджэтныя магчымасці датацый і запатрабавала ўзаконення зверху шматразовага падаражання прадукцыі. У гаспадарчую сістэму закладзены заганны прынцып рынычнага манапалізму: не напружвайся — падтрымлівай дэфіцытнасць — павышай цэны — атрымлівай большы даход.

Ва ўмовах цяперашняга пераходнага перыяду трэба адмовіцца ад масавай практыкі дагаворных адносін з пераводам прадпрыемстваў на дзяржзаказ ці прынамсі адмяніць дагаворныя цэны. З пераадоленнем вострага таварнага дэфіцыту магчымы паступовы пераход прадпрыемстваў на стабільныя кантрактныя адносіны пры ўстанаўленні іх поўнай эканамічнай адказнасці па кантрактах.

У грунтоўным упарадкаванні мае патрэбу дзейнасць кааператываў, малых прадпрыемстваў і іншых недзяржаўных форм, якая ўнесла значны ўклад не толькі ў раскручванне цэн і інфляцыі, але і, як ні парадаксальна, ва ўзмацненне таварнага голаду, у падрыў дзяржаўнай вытворчасці (звальненне актыўнай рабочай сілы з дзяржпрадпрыемстваў, перакупка дэфіцытнай прадукцыі праз дзяржгандаль, прамое раскраданне дзяржаўнай маёмасці). Неабходна, па-першае, дакладнае вызначэнне сфер, у якіх такая дзейнасць дапушчальная і мэтазгодная; па-другое, устанаўленне ўсіх умоў яе ажыццяўлення; па-трэцяе, аказанне матэрыяльна-тэхнічнай і іншай дапамогі з боку дзяржавы. Гэта значыць, патрэбны распрацоўка і правядзенне палітыкі дзяржаўнага капіталізму з вызначэннем абавязацельстваў названых прадпрыемстваў і асоб, форм кантролю за іх дзейнасцю, умоў рэалізацыі прадукцыі, рэгламентацыі цэн і г. д. Значная частка кааператыўных і прыватных установаў магла б працаваць на ўмовах падраду з дзяржаўнымі органамі і прадпрыемствамі.

У заключэнне некалькі заўваг канцэптуальнага характару наконт розных праграм пераходу да рынку.

Большасць з іх зыходзіць з пастулата аб разнастайнасці форм уласнасці. Якое ж яго абгрунтаванне? Наўрад ці можна лічыць такім спасылку на сусветны вопыт без прадметнага яго аналізу з улікам канкрэтных гаспадарча-палітычных умоў. І ўжо зусім нельга прыняць усур'ёз трывіяльную сентэнцыю: маўляў, няхай будзе розная ўласнасць, толькі б усім было добра. Справа ў тым, што развіццё адносін уласнасці падпарадкавана сваім законам. Адзін з іх гаворыць, што таму ці іншаму ўзроўню вытворчасці, той ці іншай ступені яе гістарычнага развіцця адпавядаюць свае формы ўласнасці. Іншыя, у тым ліку старыя гістарычныя формы, могуць існаваць пастолькі, паколькі не вычарпалі сваіх магчымасцей у развіцці вытворчасці, па-першае, і не супярэчаць пануючым адносінам уласнасці, па-другое. Дапушчэнне прыватна-гаспадарчай дзейнасці пры агульнай уласнасці ў сілу адрознення іх асноў параджае мноства супярэчнасцей. Такое дапушчэнне магчымае, але толькі часова, на пэўны пераходны перыяд, для вырашэння якіх-небудзь пэўных гаспадарчых задач і пры ўмове грамадскага рэгулявання.

Прэтэнцыёзная ідэя роўнасці ўсіх форм уласнасці не больш, чым эканамічная бяссэнсавасць і прымітыўны палітычны трук, пры дапамозе якога спрабуюць працягнуць манапалізм прыватнай уласнасці. Сапраўды, пра якую роўнасць, напрыклад, паміж канцэрнам «Джэнерал мотарз», што варочае дзесяткамі мільярдаў долараў, і дробным фермерам, які разам з дзесяткамі тысяч да яго падобных жыве пад пастаяннай пагрозай збяднення, можа ісці размова? У чым можа быць эканамічная роўнасць паміж нашым трактарным заводам і раскіданымі па ўсім горадзе кіёскамі кааператыўнага марожанага? Ва ўстанаўленні адзінага парадку аплаты працы, размеркавання прыбытку, цэнаўтварэння? Але тады кааператывы проста лопнуць.

Наконт прыватызацыі. Яна заўсёды азначала перадачу ці продаж дзяржаўных прадпрыемстваў, іх маёмасці ў прыватныя рукі. Ідэі выкупу ці надзялення ўласнасцю калектыву прадпрыемства, яго акцыяніраванне — такі ж палітычны камуфляж ці несвядомая гульня. Сутнасць прыватызацыі ўкладваецца ў дзве-тры прапісныя ісціны: купляе той, у каго грошы, гаспадар той, хто купіў ці больш заплаціў.

Між тым, «гульня» з прыватызацыяй зайшла далёка. Калі на першым часе дапускалася толькі дробная прыватная ўласнасць пры панаванні дзяржаўнай і калгасна-кааператыўнай, дык цяпер грамадская думка, эканамічныя праграмы, на жаль, усё больш ідуць на повадзе ў прыспешнікаў прыватнага прадпрымальніцтва, якія навязваюць праграмы ўжо масавай, татальнай прыватызацыі.

Ці можа гэта забяспечыць уздым і ажыўленне вытворчасці, а значыць, насычэнне таварнага рынку? Не, паколькі прыватызацыя пародзіць драбленне вытворчасці, яго матэрыяльнай базы. У патэнцыяльных савецкіх бізнесменаў няма вопыту вядзення буйной прыватнай вытворчасці. Але самае галоўнае — манапалізм прадпрымальніцтва рынычнага тыпу не стварае стымулаў для росту вытворчасці, зніжэння затрат і цэн. Наадварот, ва ўмовах таварнага дэфіцыту прыватнік зацікаўлены ў штучным абмежаванні ўзроўню вытворчасці з мэтай падтрымання высокіх прадажных цэн. Гэта ўжо пацвердзіў наш кааператыўны рух.

Эксперымент з прымусовай масавай прыватызацыяй можа скончыцца толькі адным: выпрабаваўшы прэтэнцыёзныя абяцанні і не такія ўжо вялікія магчымасці па вытворчасці паўсаматужнага і архідарагога шырспажыву і не спрабуючы нават «запусціць» цяжкую прамысловасць, аграрны сектар, навуку і іншыя працаёмкія сферы, «новыя выратавальнікі і айцы Айчыны» проста распрададуць эканоміку, што стала іх «законнай» уласнасцю, сусветным купцам, пакладуць круглыя барышы ў кішэнь і — толькі іх і бачылі.

Праблема па сутнасці не ў тым, каб перадаваць ці дзяліць гатовую ўласнасць, а ў тым, каб ствараць новую, дадатковую. Няхай асоба, якая жадае ўкласці свае тысячы ці мільёны ў тое ці іншае прадпрыемства, сама яго і стварае. Без дапамогі дзяржавы ёй наўрад ці абысціся. Але пры гэтым першая — дзяржаўная ўласнасць — будзе захавана, а другая — прыватная — створана дадаткова да яе. А далей пачынаецца цэласная сістэма эканамічных адносін паміж прыватнікам і дзяржавай, якая дазваляе ўзгадняць інтарэсы розных бакоў.

Нарэшце, пра саму ідэю рынку. Каб не было непаразуменняў, удакладнім, што традыцыйна ўключаецца ў гэта паняцце. Першае — свабода прадпрымальніцтва. Другое — канкурэнцыя паміж таваравытворцамі. Трэцяе — свабода цэнаўтварэння на аснове попыту і прапанавання. Чацвёртае — такія спадарожнікі рынку, як стыхія, збядненне, беспрацоўе, крызісы.

Галоўны аргумент за рынак — усё тая ж спасылка на вопыт развітых краін, цалкам быццам бы заснаваны на рынку, які даў такія відавочныя поспехі. Наколькі справядлівыя падобныя сцвярджэнні?

Ні для каго не сакрэт, што аснову эканомікі гэтых краін складаюць манапалістычныя канцэрны. Як жа будуюць яны сваю гаспадарчую дзейнасць, адносіны паміж сабой, з дзяржавай? Няўжо выпрацоўваюць прадукцыю на свой страх і рызыку? Няўжо бясконца канфліктуюць адзін з адным з прычыны збыту прадукцыі? Няўжо і іх абцяжарвае пагроза збяднення? Хто не чуў сёння пра ўнутрыфірменнае планаванне, манапалістычныя, картэльныя пагадненні па раздзелу рынку і сфер эканамічнага ўплыву, пра маркетынг, кантрактныя адносіны паміж фірмамі, дзяржаўныя заказы, субсідыі, датацыі, амартызацыйную, цэнавую палітыку і многае іншае, што не ўкладваецца ў паняцце рынку? Што ў такім разе ад яго застаецца? Не так ужо і многа: прыватная аснова і элементы канкурэнцыі. Але не яны, а нярынычныя, прамыя, дзяржаўна-манапалістычныя адносіны дазволілі капіталізму рэалізаваць цяперашнія свае поспехі.

Урокі вопыту так званага цывілізаванага заходняга рынку не ў прыватызацыі і драбленні вытворчасці (гэтым вызначалася толькі М. Тэтчэр, ды і тая за 8 гадоў свайго праўлення прыватызавала ўсяго крыху больш як 20 прадпрыемстваў). Такімі ўрокамі з'яўляюцца развіццё гібкай сістэмы дзяржаўнага кіравання вытворчасцю, эканамічнага планавання і эфектыўных форм прамых сувязей паміж прадпрыемствамі, падрадная сістэма выкарыстання неманапалістычнага сектара. Менавіта на гэтых напрамках і трэба шукаць шляхі выхаду нашай эканомікі з крызісу.

Я. КАСПЯРОВІЧ,
кандыдат эканамічных навук.

«УСПОМНІМ УСІХ ПАЙМЕННА...»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

яе пабудовы, методыка адбору матэрыялу, створаны аўтарскі калектыў. Больш складаная сітуацыя з раённымі і гарадскімі кнігамі, таму што для камісій, якія займаюцца работай над імі, іх аўтарскіх калектываў галоўнае на сучасным этапе заключаецца ў складанні спісаў загінуўшых, збіранні дакументальных матэрыялаў у розных архіўных установах, запісванне ўспамінаў жывых удзельнікаў падзей. Гэта даволі карпатлівая і складаная праца, таму што матэрыялаў у гатовым выглядзе нідзе няма. Возьмем, напрыклад, спісы загінуўшых: яны знаходзяцца ў розных архівах; потым, часта мяняліся адміністрацыйна-тэрытарыяльныя граніцы раёнаў, многія вёскі за пасляваенны час перанесены ў іншыя месцы, зліліся з іншымі населенымі пунктамі, зусім зніклі з геаграфічнай карты рэспублікі. Значная частка вясковага насельніцтва перамясцілася ў горад. Таму і прыходзіцца весці падворны (у гарадах — пакватэрны) абход, складаць і звяраць спісы, заносіць новыя прозвішчы.

Мяркую, што зусім правільна робяць тыя гарадскія і раённыя камісіі, якія друкуюць спісы загінуўшых на старонках мясцовых газет. Робіцца, я сказаў бы, своеасаблівая народная «экспертыза». Людзі яшчэ добра памятаюць, хто каму служыў і хто дзе загінуў. Пасля такога ўсенароднага ўдакладнення, напрыклад, у Талачынскім раёне былі дадаткова ўстаноўлены прозвішчы больш сямі тысяч загінуўшых, у Рагачоўскім — каля 400 прозвішчаў і г. д. Такая работа ў многіх гарадах і раёнах вядзецца даволі паспяхова. І гэта радуе. Заклапочанасць выклікае наступная акалічнасць. Падрыхтоўчыя работы, што вядуцца ў гарадах і раёнах, могуць завяршыцца амаль адначасова. І тады ў выдавецтвах узнікне доўгая чарга рукапісаў. І нават калі з іх рэдагаваннем рэдакцыйныя калектывы справяцца паспяхова, выданне кніг затрымае паліграфія. Ні паліграфічны камбінат імя Якуба Коласа, ні выдавецтва ЦК КПБ не змогуць перапрацаваць такую колькасць рукапісаў.

— І якое бачыцца выйсце?

— Па-першае, у актывізацыі працы аўтарскіх калектываў. Было б добра, каб падрыхтоўчыя работы камісіі і калектывы ў гарадах і раёнах завяршылі ў асноўным у 1991—1992 гадах. Больш дзейсны кантроль за праходжаннем рукапісаў раённых і гарадскіх кніг у выдавецтвах павінны ажыццяўляць абласныя і рэспубліканская камісіі. Па-другое, актыўную пазіцыю ў рабоце са сваімі падшэфнымі павінны займаць самі выдавецтвы. Дарэчы, ў кожным з іх ведаюць тыя рэгіёны, якім яны павінны аказаць дапамогу — метадычную, творчую, рэдактарскую. Толькі сумесная праца можа забяспечыць поспех.

— А наколькі паспяхова ажыццяўляецца такое супрацоўніцтва? Мне, напрыклад, вядома, што не ўсё тут гладка. Ёсць скаргі раённых камісій на няўважлівасць, марудлівасць работнікаў выдавецтваў...

— Магчыма, і ёсць такія выпадкі. На жаль, далёка не ўсе супрацоўнікі выдавецтваў пранікліся грамадзянскай значнасцю гэтай справы, знаходзяцца розныя прычыны, каб перакласці работу на плечы сваіх калег, а то і зусім адмовіцца ад супрацоўніцтва з камісіямі. Часцей за ўсё матывуюць такія адносіны да гэтай пачэснай справы ўмовамі рынку, неабходнасцю павышэння заработкаў і г. д. Так, на выданні кніг «Памяць» асаблівых матэрыяльных набыткаў не атрымаеш. Але ж ці можна мераць памяць людскую толькі грашамі?! Тым больш, што такія матывіроўкі часцей за ўсё маюць іншыя мэты. На самай справе гаворка ідзе аб кан'юнктуры, прамым «тарпедаванні» выпуску кніг «Памяць», калі хочаце, ігнараванні пастановы беларускага ўрада па гэтаму пытанню. Ну, скажыце, наколькі важкай у сэнсе заработку членаў выдавецкага калектыву больш чым у 100 чалавек можа быць эканомія ад скарачэння ў выдавецтве адной штатнай адзінкі, нават калі яе службовы аклад складае крыху больш за пяцьсот рублёў? Каля пяці рублёў у месяц. А менавіта такая сума стала рухаючай сілай у выдавецтве «Беларуская Савецкая Энцыклапедыя», дзе знайшліся «мудрыя галовы» (дарэчы, і былыя члены партыі), якія ў катэгарычнай форме настойваюць на скарачэнні пасады намесніка галоўнага рэдактара, які, дарэчы, быў ініцыятарам стварэння серыі «Памяць» і прамым абавязкам якога сёння з'яўляецца работа па каардынацыі выпуску кніг «Памяць» у нашай рэспубліцы. Яны ж дабіліся і скарачэння штатнай адзінкі рэдактара, які займаўся падрыхтоўкай рэспубліканскай кнігі «Памяць». Цяпер гэта работа, як кажуць, на нулі (?!). Дарэчы, названай пастановай Савета Міністраў БССР менавіта БелСЭ даручана «ўкамплектаваць рэдакцыю гісторыка-дакументальных хронік дадатковай колькасцю высокакваліфікаваных рэдактараў з такім разлікам, каб у 1995 годзе давесці штогадовы выпуск кніг «Памяць» да 10 назваў». Наўрад ці патрэбны тут нейкія каментарыі. Можна толькі сказаць, што якраз БелСЭ была ініцыятарам выпуску «Памяці» ды і цяпер з'яўляецца галоўным метадычным цэнтрам па напісанню такіх гістарычных кніг-хронік. І вядзе гэту работу на добрым узроўні. Сведчаннем таму толькі што выдадзеная кніга «Памяць» Быхаўскага раёна Магілёўскай вобласці.

Ёсць яшчэ адна тэма — вызначэнне найбольш аптымальнага тыражу кніг «Памяць». Насцярожвае тое, што тыраж часцей за ўсё вызначаецца «на вока». Напрыклад, Бешанковіцкі раён заказаў усяго 5 тысяч экземпляраў кнігі. Гэтак жа і Лёзненскі. А з вопыту тых раёнаў якія ўжо выдалі кнігі-хронікі, можна зрабіць вывад, што і для Бешанковіцкага, і для Лёзненскага раёнаў тыражы заніжаныя. Жыццё падказвае: яны павінны быць не менш, а то і больш як 10 тысяч экземпляраў. Чаму? Хоць бы таму, што, па-першае, гэтыя кнігі не старэюць; па-другое, іх купляюць не толькі жыхары рэгіёна, але і тыя, хто бывае на магілах родных і блізкіх, хто навек зрадніўся з беларускім краем; па-трэцяе, у бліжэйшы час для перавыдання «Памяці» наўрад ці знойдзецца магчымасць. Лепш за ўсё тыраж кнігі вызначаць сумесна кіраўніцтву раёна ці горада з выдавецтвам. Такая кніга не прападзе і не ўстарэе ніколі.

— Аркадзь Уладзіміравіч, ва Указе Прэзідэнта СССР ад 8 лютага адзначаны шэраг недахопаў, якія маюць месца ў рабоце па ўвекавечанню памяці загінуўшых воінаў, партызан і падпольшчыкаў. Ці мае гэта дачыненне да нашай рэспублікі?

— На жаль, мае. У нас недастаткова эфектыўна вядзецца пошукавая работа па ўстанаўленню прозвішчаў загінуўшых. На тэрыторыі рэспублікі знаходзяцца дзесяткі безыменных, нават закінутых пахаванняў. Ёсць выпадкі, калі ўстаноўленыя прозвішчы не заносяцца на помнікі, стэлы, іншыя мемарыяльныя знакі. Марудна аднаўляюцца прозвішчы мірных жыхароў, знішчаных фашыстамі (асабліва яўрэйскага насельніцтва, якое вынішчалася ў масавым парадку). Такія прабелы ёсць у Мінску, Пінску, Віцебскім раёне, іншых рэгіёнах рэспублікі. Шмат неўстаноўленых прозвішчаў воінаў, якія загінулі за межамі нашай краіны.

Найбольш складанай і пакуль яшчэ недастаткова вырашанай застаецца праблема ўстанаўлення франтавога лёсу і ўвекавечання памяці без вестак прапаўшых. Вывучэнне яе паказвае, што без вестак прапаўшымі лічацца воіны, якія застаюцца пакуль што невядомымі, пахаваны ў брацкіх і адзіночных магілах як на тэрыторыі нашай краіны, так і за яе межамі, загінуўшыя ў лагерах ваеннапалонных ці ад непасільнай працы на гітлераўскіх прадпрыемствах. Адзначыў бы і такую акалічнасць. Не ўсюды работа па ўвекавечанню памяці загінуўшых, падрыхтоўцы кніг «Памяць» цесна ўвязваецца з ажыўленнем гераіка-патрыятычнага і інтэрнацыянальнага выхавання нашых людзей, асабліва моладзі, падлеткаў. Новыя імпульсы павінны быць нададзены краязнаўчай рабоце. Ствараецца ўражанне, што ў апошні час парушаны сувязі, аслаблена каардынацыя дзеянняў, пошукавыя атрады прадастаўлены самі сабе. Ад удзелу ў краязнаўчых, пошукавых аперацыях ухіліліся камсамольскія камітэты. Ды і многія бюро, сакратары гаркомаў, райкомаў партыі павінны ўдзяляць гэтай справе больш увагі. Хацелася б, каб да стварэння кніг «Памяць» больш уважлівымі былі тэлебачанне, радыё, рэдакцыі газет і часопісаў. Трэба абагульняць вопыт. А ён ужо ёсць.

— Нарэшце, яшчэ адно пытанне. З якімі кнігамі «Памяць» чытачы пазнаёмяцца ў бліжэйшы час?

— У выдавецтве БелСЭ толькі што выйшла ў свет кніга народнай памяці Быхаўскага раёна (яшчэ раз адзначу, што гэта пакуль што адна з лепшых кніг гэтай серыі). Рэдагуецца кніга па Хойніцкаму раёну, у рабоце кнігі «Памяць» Рагачоўскага, Бешанковіцкага, Лёзненскага і іншых раёнаў. Павінен адзначыць, што многія раённыя і гарадскія камісіі ў апошні час актывізавалі сваю работу, а гэта значыць, што будуць новыя кнігі, якіх чакаюць не толькі жыхары нашай рэспублікі, але і родныя і блізкія тых, хто пахаваны на беларускай зямлі.

— Поспехаў вам у рабоце.

— Дзякую. І ў сваю чаргу запрашаю журналістаў да больш актыўнага ўдзелу ў напісанні «энцыклапедыі народнай памяці».

Ваша пісьмо атрымалі

Жыхар з г. Нароўля В. Рэут прасіў рэдакцыю «Звязды» дапамагчы яму атрымаць пазыку на будаўніцтва дома. Дарэчы, гэта пытанне хвалюе многіх перасяленцаў з чарнобыльскай зоны.

Намеснік старшыні Гомельскага аблвыканкома В. СЫЧ паведаміў рэдакцыі, што пісьмо В. Рэута разглежана. У адпаведнасці з пунктам 16 артыкула 23 Закона БССР «Аб сацыяльнай абароне грамадзян, пацярпеўшых ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС» тыя, хто жыве ў зонах першапачатковага і наступнага адсялення, маюць права на атрыманне пазыкі ў размеры 10 тысяч рублёў на кожнага члена сям'і для самастойнага (пры жаданні) набыцця або будаўніцтва індывідуальнага жылога дома (кватэры). Гэта пазыка выдаецца за кошт сродкаў, прызначаных на капітальнае будаўніцтва па месцы набыцця або будаўніцтва жылля. Пагашэнне ж яе робіцца банкам штоквартальна па меры асваення сродкаў на будаўніцтва або ажыццяўлення куплі-продажу, але не больш за фактычныя затраты.

«Дзе мае газеты і часопісы, чаму іх прыносяць са спазненнем?» — скардзіўся падпісчык Р. Паплёўка, жыхар в. Шклянцы Докшыцкага раёна.

Намеснік старшыні Докшыцкага райвыканкома В. МАКЯЁНАК паведаміў рэдакцыі, што пытанне аб нясвоечасовай дастаўцы карэспандэнцыі разглежана раённым вузлом сувязі.

Выяўлена, што выкладзеныя ў пісьме факты сапраўды мелі месца. Начальнік аддзялення сувязі ў в. Бярозкі Я. Батура і паштальён А. Кукша па выніках работы за I квартал будуць пазбаўлены прэміяльнай аплаты.

Р. Паплёўку прынесена прабачэнне.

Жыхары в. Зуб-Буда Акцябрскага раёна даўно дамагаюцца тэлефанізацыі іх вёскі, але безвынікова.

Намеснік старшыні выканкома Акцябрскага раённага Савета народных дэпутатаў А. МАХАНЬКО даслаў у «Звязду» наступны адказ.

Пісьмо вяскоўцаў разглежана ў раённым вузле сувязі. Сапраўды, у в. Зуб-Буда, дзе жывуць 23 сям'і (37 чалавек), устаноўлены толькі 2 кватэрныя тэлефоны: у доме інваліда вайны Я. Хадзько і сям'і загінуўшага Я. Вежнаўца. А вось для ўстаноўкі дадатковага неабходна падвеска тэлефоннага ланцуга працягласцю 8 км ад АТС в. Маісееўка да вёскі Зуб-Буда. Цяпер у раёне ідзе рэканструкцыя тэлефоннай сеткі, яшчэ адзін тэлефон намечана ўстанавіць у 1992 годзе.

●

У наваколлях цэнтральнай сядзібы калгаса імя Войкава Мінскага раёна часта можна бачыць статак беласнежных коз. Гаспадарцы з мільённымі даходамі дае прыбыткі і гэта падсобная галіна. Кожная каза высокапрадуктыўнай зааненскай пароды дае ў суткі да 5 кілаграмаў малака з лячэбнымі ўласцівасцямі. Яго прадаюць насельніцтву, забяспечваюць ім свой дзіцячы садок.

У будучым ферму плануюць значна расшырыць, таму прыплод маладняку клапатліва даглядаюць і не спяшаюцца прадаваць, хоць просьбаў у праўленне паступае нямала.

НА ЗДЫМКУ: Любоў Сяргееўна ЖАБУРОНАК са сваім турботным статкам.

Фота А. НІКАЛАЕВА. (БЕЛТА).

●

МАТАРЫЗАВАНЫЯ... ЖАБРАКІ

ЯК ПЕНСІЯНЕРЫ-МІНЧАНЕ «БУДАВАЛІ» КААПЕРАТЫЎНЫ ГАРАЖ

ЧАС ад часу чалавек набывае рэчы. Самыя розныя. Нават нягледзячы на нашы сённяшнія цяжкасці. Хто купіў мэблю, хто — будаўнічыя матэрыялы, а некаму і наогул буйна пашанцавала — прыдбаў аўтамабіль.

А гэты «не прадмет раскошы» прыносіць не толькі зручнасці, але і турботы. Яго трэба ахоўваць ад зладзеяў, ад карозіі. У такіх умовах уладальнікі машын дзейнічаюць аднолькава: пішуць заявы ў мясцовыя органы ўлады на прадмет будаўніцтва гаражоў — індывідуальнага ці кааператыўнага. У рэспубліцы якраз і адпаведная пастанова выйшла.

І вось на самым пачатку перабудовы (здарылася гэта летам 1985 года) група пенсіянераў і жыхароў мікрараёна «Усход» Мінска стварыла свой гаражны кааператыў. 770 чалавек, набыўшы ў розныя гады машыны, аб'ядналіся, каб сумесна фінансаваць будаўніцтва. Правялі сход. Вызначылі прыкладны кошт. Вядома ж, выбралі праўленне. Узначаліў гэту турботную арганізацыю ўдзельнік Вялікай Айчыннай вайны Рыгор Палтаўцаў. Зрэшты, людзей, якія прайшлі праз выпрабаванні вайной (многія з іх засталіся інвалідамі), набралася амаль палавіна—330. Большасць — тутэйшыя, жыхары гэтага мікрараёна.

Першамайскі райвыканкам зацвердзіў гэты кааператыў. І мара аўтааматараў стала набываць рэальныя абрысы. Неўзабаве людзі зрабілі першыя грашовыя ўзносы. Створаны калектыў набыў, акрамя юрыдычнага, і эканамічны базіс.

Пляцоўку для будаўніцтва знайшлі мясцовыя ўлады. А Мінгарвыканкам вынес рашэнне аб адвядзенні ўчастка ў 1,1 гектара па вуліцы Каліноўскага для будучай будоўлі. Усё тут зручна: побач гарадскі транспарт, камунікацыі, кабелі электрасетак. Радуйцеся, уладальнікі аўтамабіляў!

Але радавацца не было чаму, бо пачаліся доўгія і пакутлівыя паходы па розных інстанцыях, дзе, здаралася, праўленцаў сустракалі не зусім ветліва. Тармажэнне адбылося яшчэ на першым этапе, калі праекціроўшчыкі пачалі думаць-гадаць наконт праекта. Ажно два гады (!) абівалі пенсіянеры парогі інстытута «Белкамунпраект». Прасілі, пісалі пісьмы, выходзілі на кіраўніцтва — усё дарэмна. «Асілілі» той праект толькі ў 1988 годзе.

Але аказалася, што гэта была не адзіная перашкода. Трэба прайсці архітэктурна-планіровачную камісію, мець заключэнне сталічнай санітарнай службы, штаба грамадзянскай абароны, выканаць тэхумовы ДАІ, атрымаць «добра» на падключэнне да інжынерных сетак і шмат што яшчэ. Нарэшце далі згоду Галоўэкспертыза пры Дзяржбудзе БССР і Горадабудаўнічы савет пры галоўным архітэктары. Пакуль усё гэта адбылося, надышло лета 1989 года. Але пенсіянеры акрыялі: такі жаданы гараж быў ужо ледзь ці не наяве. Цяпер дагавор з будаўнікамі — і, як кажуць, уязджаем у вароты.

Не ўехалі... У наш час галоснасці і плюралізму думак знайшлася яшчэ адна сіла, якая ўсё перакрэсліла. Узбунтаваліся жыхары бліжэйшых дамоў. Яны сталі жывой сцяной перад бульдозерам, зламаўшы перад гэтым плот, якім была агароджана новая забудова. «Не пусцім!» — і ўсё тут. Будаўнікі трэста № 1 былі вымушаны спыніць работы.

Амаль увесь мінулы год ішла пісьмовая «карусель». Нарэшце Дзяржкамітэт БССР па ахове прыроды паведамляе беларускаму прыродаахоўнаму пракурору В. Дзямідовічу: «Па даных «Белгідрамета», у раёне забудовы назіраецца перавышэнне ГДК па сумацыі вокіслаў серы, вугляроду, азоту і фенолу ў 2,5, па аміяку і фармальдэгіду — у 1,4 раза. Максімальныя ўзроўні забруджанасці пераўзыходзяць ГДК па двухвокісу азоту ў 2,8, па фармальдэгіду ў 8,3, аміяку — у 2,2 раза». Указвалася яшчэ, што тут будзе санітарна-ахоўная зона. І рэзюме: лічыць будаўніцтва шматпавярховага кааператыўнага гаража на гэтай пляцоўцы не пажаданым.

Усё паехала ў адваротным напрамку. Прыродаахоўны пракурор з такім заключэннем пагадзіўся, прадубліраваў яго. Горадабудаўнічы савет змяніў сваё заключэнне са станоўчага на адмоўнае.

Так за некалькі тыдняў былі зведзены на нішто пяцігадовыя нялёгкія турботы пенсіянераў.

«Такая непаслядоўнасць адказных асоб, — адзначаюць у сваім пісьме ў рэдакцыю аўтааматары, — абышлася кааператыву ў 80 тысяч рублёў. Хто іх верне?»

Тым часам органы Савецкай улады быццам і разумеюць, што людзі засталіся пакрыўджанымі, і праўленне не пабудаванага яшчэ гаража атрымлівае паперу такога зместу: «Па заказу выканкома Першамайскага раённага савета народных дэпутатаў інстытутам «Мінскпраект» выконваецца перадпраектная прапрацоўка размяшчэння шэрагу аб'ектаў на пляцоўцы на паўночны ўсход ад Маскоўскіх могілак. Гэтай работай прадугледжваецца і размяшчэнне гаража, які пераносіцца з камунальнай зоны вуліцы Каліноўскага».

На тым кааператары, відаць, згодны былі б і супакоіцца. А што ім яшчэ застаецца? Але зноў няўдача: праекціроўшчыкі не згаджаюцца прывязаць гатовы праект (заўважым: за які заплачана!) да новай мясцовасці. Маўляў, павярховасць высокая, «не ўпісваецца ў агульны план. Вось каб панізіць гараж з сямі да чатырох паверхаў...»

Як бы там ні было, а справа ідзе да таго, што казка пра кааператыўны гараж пачнецца спачатку: цяжкія і доўгія работы па складанню праекта, блуканні па ўсіх этапах увязак, узгадненняў, удакладненняў.

— А вы дадайце сюды яшчэ і падаражанне будматэрыялаў, — заўважыў удзельнік Вялікай Айчыннай вайны А. Дашкевіч. — Гэта, безумоўна, вельмі балюча адаб'ецца на нашым бюджэце. Гараж мяркуюць «прывязаць» да зусім новага месца. Камунікацый там ніякіх, усё прыйдзецца падводзіць.

А гэта затраты, якія вымяраюцца, магчыма, сотнямі тысяч. Ці здужае ўсё гэта кашалёк пенсіянера? І чаму ён, нібы жабрак, павінен бегаць ад адной установы да другой? Вось і гэтымі днямі пачаліся хаджэнні па банкаўскіх службах, бо 40 працэнтаў урадавай кампенсацыі спрабуюць праігнараваць.

І яшчэ. Дзе цяпер у Мінску можна знайсці такі куток, у якім у паветры не было б перавышэння розных вокіслаў ці іншых шкодных рэчываў? Так што мы маем прэцэдэнт, калі, выкарыстоўваючы «народны гнеў», можна лёгка паставіць «цагліну» на фоне чырвонага круга перад любой будоўляй.

М. ЧАХОЎСКІ,
кар. «Звязды».

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ АД 18 ДА 18 СУТАК

ЛЕКІ ЎЛАСНАЙ ВЫТВОРЧАСЦІ

СВЕТЛАГОРСК. (У. Кохна). Тут зараз прадугледжваецца будаўніцтва спецыяльнага цэха па выпуску валакністых таблетызаваных энтэрасарбентаў.

Першыя 14 тысяч упаковак іх выпушчаны ў Кіеве з вырабляемых на светлагорскім ВА «Хімвалакно» вугляродных матэрыялаў. Яны былі раздадзены хворым на бранхіяльную астму, а таксама тым, хто пакутуе ад алергічных, скурных захворванняў і цукровага дыябету.

Цікавасць да новых лекаў асаблівая, бо, як сведчыць методыка іх прымянення, зацверджаная Кіеўскім інстытутам праблем матэрыялазнаўства АН УССР сумесна з Інстытутам праблем анкалогіі АН УССР, гэтыя таблеткі здольныя выводзіць з арганізма чалавека шкодныя рэчывы, у тым ліку радыенукліды.

ТАПКІ НА ЗАЙЗДРАСЦЬ СУСЕДЗЯМ

ІЎЕ. (Г. Міронччык). Абласны Савет народных дэпутатаў прыслаў свайму раённаму «сабрату» дадатак да дакумента «...аб часовай рэалізацыі тавараў народнага спажывання па візітных картках», у якім прапануе адпускаць тавары без візітак.

У дадатку пералічаны вырабы са штучнага футра, дзіцячы абутак і адзенне, трыкатажныя вырабы і г. д. Раённыя ўлады згадзіліся і зрабілі шырокі жэст у сваю чаргу. Зараз без візітак насельніцтву будуць прадавацца... пакаёвыя тапачкі. Як гэта ні сумна і ні смешна адначасова — усё-такі гэта дасягненне на зайздрасць жыхарам суседніх раёнаў.

ЧАС ЗБІРАЦЬ КАМЕННЕ

ЛЕПЕЛЬСКІ РАЁН. (А. Дук). Усім вядома, як перашкаджаюць весці сельскагаспадарчыя работы на палях і сенажацях камяні, якія кожны год, як грыбы, вырастаюць на зямлі.

Збіраць іх вельмі цяжка, але вось у саўгасе «Лепельскі» вучні мясцовай школы ідуць на гэту работу ахвотна. У мінулым годзе за сабранае каменне, а таксама за расаду агародніны, вырашчаную ў цяпліцы, школа атрымала ад калгаса ў падарунак камп'ютэрны клас коштам 50 тысяч рублёў.

Вось і гадай пасля гэтага: школьнае тое каменне ці наадварот.

ЦУДА САЛАМЯНАЕ

Чаго толькі ні зробіць сапраўдны майстар са звычайнай жытнёвай саломкі! Ён і капялюш спляце, і цацку змайструе, і ўпрыгажэнне прыдумае, і куфэрак адмыслова адштукуе. Былі б толькі рукі ўмелыя ды фантазія багатая.

Менавіта такія вырабы на любы густ можна ўбачыць у зале мінскага Палаца мастацтва на выстаўцы твораў народных умельцаў.

Здымак злева знаёміць чытачоў з мінчанкай Верай САЛДАТАВАЙ (яна прымае ўдзел у выстаўцы і фатаграфавацца згадзілася каля сваіх работ з саломкі). На здымку справа — саламяная жар-птушка работы мінчанкі Лідзіі ГЛАВАЦКАЙ.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

ГРЫБЫ ЛЕЧАЦЬ

Клімат Беларускага Палесся падыходзіць вядомаму сваімі лекавымі ўласцівасцямі ўсходняму грыбу, сцвярджаюць беларускія і кітайскія вучоныя, якія ўзяліся за сумесную распрацоўку тэхналогіі яго прамысловай вытворчасці ў Гомельскай вобласці.

У дагаворы, падпісаным Беларускім НДІ лясной гаспадаркі і Харбінскай лясной акадэміяй, кітайскія спецыялісты абавязваюцца ў найкарацейшыя тэрміны дапамагчы яе ўкараніць.

— Для нашай неспрыяльнай з пункту гледжання экалогіі зоны,— гаворыць дырэктар БелНДІЛГ, доктар сельскагаспадарчых навук Віктар Іпацьеў — чорны кітайскі грыб проста знаходка. Ён смачны, пажыўны, а галоўнае, валодае актыўным крывятворным уздзеяннем і павышае ўстойлівасць арганізма да анкалагічных захворванняў.

КІЛАГРАМ АТРУТЫ

МІНСК. Супрацоўнікі крымінальнага вышуку УУС Мінгарвыканкома затрымалі ў прыватным доме двух хлопцаў, у якіх канфіскаваны 900 грамаў макавай саломкі, 100 грамаў экстракцыйнага опію, і самаробны малакаліберны пісталет. Вядзецца следства.

НЕ ВАЗІЦЕ ПЛЯМЕННІКАЎ НА МАПЕДАХ

МІНСК. 17-гадовы Уладзімір С. вырашыў «пракаціць» на мапедзе свайго 4-гадовага пляменніка Колю, пасадзіўшы хлопца на бензабак мапеда. На вуліцы Асаналіева сутыкнуўся з «ВАЗам», што выязджаў з двара. Вынік — з цяжкай чэрапна-мазгавой траўмай хлопчык дастаўлены ў бальніцу.

Выпуск падрыхтавалі: А. КОКТЫШ, А. СЛАНЕЎСКІ, І. КАРНЕЙ, С. СУЛКОЎСКІ.
Нашы тэлефоны: 32-44-02, 32-60-13, 32-31-98.

Спонсар—японская фірма

Не ведаем, як вы, паважаныя чытачы, але мы ўпершыню чуем, каб салідная гандлёвая экспартна-імпартная фірма з вельмі развітой капіталістычнай краіны з вялікай ахвотай адгукнулася на прапанову рэспубліканскай медустановы правесці разам двухдзённы семінар у Мінску. І што, бадай, самае дзіўнае, не толькі адгукнулася, але і выступіла ў ролі спонсара гэтага мерапрыемства. З якой нагоды?

Ідзумі Кадоя, прадстаўнік «Іскра індустры» ў Маскве, дзеліцца ўражаннямі аб выніках работы семінара. На яго думку, ён прайшоў паспяхова. Справа ў тым, што раней фірма пастаўляла сучаснае медыцынскае абсталяванне і апаратуру ў нашу краіну, але не ведала, як потым гэта абсталяванне эксплуатуецца. Цяпер дзякуючы Мінскаму дыягнастычнаму цэнтру, з якім фірма наладзіла плённыя адносіны больш года назад, ёсць магчымасць атрымліваць інфармацыю з першых рук менавіта ад спецыялістаў, што працуюць на японскім абсталяванні. Гэта мае вялікае значэнне для далейшага ўдасканалення медыцынскай апаратуры. Увогуле, супрацоўніцтва з беларускімі медыкамі будзе і надалей працягвацца і развівацца, а ўвядзенне канверсуемасці рубля дазволіць расшырыць пастаўкі, — гаворыць Кадоя-сан.

Некалькі слоў аб фірме, якую ён прадстаўляе. «Іскра індустры» была заснавана ў 1960 годзе і з таго часу спецыялізуецца на гандлі з СССР. Яна займаецца экспартам і імпартам лякарстваў, медыцынскіх прыбораў і хімічных тавараў. Кадоя-сан адзначае, што 30 гадоў назад у Японіі лютаваў поліяміэліт. Але дзякуючы жывой вакцыне, якую «Іскра» імпартавала ў 1961 годзе з СССР, удалося перамагчы гэту страшную дзіцячую хваробу. З таго часу фірма працягвае распаўсюджваць на рынку Японіі лепшыя савецкія лякарствы. Напрыклад, процінухлінны прэпарат фтарафур, пантакрын, розныя сыравінныя матэрыялы для вытворчасці лякарстваў, а таксама асобныя медыцынскія прыборы. Фірма зацікаўлена ў новых савецкіх дасягненнях у галіне медыцыны, сочыць за яе развіццём.

А вось меркаванне аб выніках семінара Б. Паддубнага, прафесара, галоўнага эндаскапіста Міністэрства аховы здароўя СССР:

— Я назваў бы гэту сустрэчу хутчэй навукова-практычнай канферэнцыяй, на якой спецыялісты БССР у галіне ультрагукавой і эндаскапічнай дыягностыкі ўпершыню сустрэліся ўсе разам, абмеркавалі надзённыя праблемы. На семінары панаваў творчы дух. Медыкі не толькі падзяліліся сваім вопытам, але і праслухалі шэраг навуковых лекцый, якія паглыбяць, я ўпэўнены, іх веды, дазволяць лепш лячыць хворых. Мне падабаюцца адносіны паміж вашымі ўрачамі. Яны ахвотна дзеляцца каштоўнай апаратурай, прэпаратамі, што ў практыцы сустракаецца нячаста.

Вельмі каштоўным лічу ўдзел японцаў у семінары. Эндаскопы — прыборы для дыягностыкі страўнікава-кішэчнага тракта — выпускаюцца ў ЗША, ФРГ, іншых развітых краінах. Але іх спецыялісты аддаюць перавагу ўсё ж японскай медыцынскай тэхніцы, якая сёння лічыцца лепшай у свеце. І вельмі прыемна, што «Іскра індустры» ўлічвае наш цяжкі эканамічны стан, нярэдка выступае спонсарам мерапрыемстваў, ідзе насустрач у плане зніжэння цэн на прадукцыю.

— За параўнаўча кароткі тэрмін у нас з фірмай «Іскра індустры» скλаліся добрыя і дзелавыя адносіны, — гаворыць А. Талкачоў, галоўны ўрач Мінскага дыягнастычнага цэнтра. — Яна паставіла нам сучасную апаратуру, сочыць за яе работай. Вось і цяпер прывезлі на семінар новы фібрагастраскоп апошняй мадэлі, пазнаёмілі медыкаў з прынцыпам яго работы. Мы думаем і надалей падтрымліваць і паглыбляць кантакты з японскай фірмай.

Л. ЛАХМАНЁНКА.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

На здымках: у зале семінара; супрацоўнікі эндаскапічнага аддзялення Мінскага дыягнастычнага цэнтра **А. Сакалоўская, С. Глушко, Г. Каротская** і прадстаўнік фірмы «Іскра індустры» **Ідзумі Кадоя** аглядаюць абсталяванне, прадстаўленае на выстаўцы.

ВА ЎРАДЗЕ РЭСПУБЛІКІ

СПІС ПЕРАСЯЛЕНЦАЎ РАСШЫРАНЫ

На чарговым пасяджэнні Прэзідыума Савета Міністраў БССР разгледжана пытанне аб перасяленні ў Мінск з забруджаных раёнаў Гомельскай і Магілёўскай абласцей звыш дзвюх тысяч сем'яў з дзецьмі, якія маюць патрэбу ў пастаянным медыцынскім назіранні. Вырашана, што перасяленне гэтых сем'яў будзе ажыццяўляцца ў лік устаноўленага гораду задання па спісах Гомельскага і Магілёўскага аблвыканкомаў.

Раней, як вядома, у адпаведнасці з пастановай Вярхоўнага Савета БССР, у сталіцу рэспублікі прадугледжвалася перасяляць з зон з забруджанасцю 15 кі/кв. км і вышэй толькі пенсіянераў, дзеці якіх пастаянна пражываюць у горадзе, інвалідаў, сем'і, якія маюць у сваім саставе дзяцей-інвалідаў, адзінокіх састарэлых грамадзян. Цяпер гэты пералік расшыраны.

ПУЦЁЎКІ — ЧАРНОБЫЛЬСКІМ ДЗЕЦЯМ

Пачаліся школьныя канікулы, і ўсе бацькі, зразумела, хацелі б, каб іх дзеці за лета добра адпачылі. Асабліва неабходна аздараўленне дзецям з раёнаў экалагічнага бедства. Улічваючы гэта, Савет Міністраў БССР распарадзіўся выдзеліць у 1991 годзе Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі на набыццё пуцёвак для аздараўлення дзяцей, якія пражываюць у зоне, пазыку ў размеры 150 мільёнаў рублёў за кошт прадугледжанага ў рэспубліканскім бюджэце фонду для ліквідацыі вынікаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС.

Служба інфармацыі Савета Міністраў БССР.

НАВАЛА ФАШЫСЦКАЙ АГРЭСІІ

Набліжаецца сумная дата ў гісторыі нашай краіны, у гісторыі савецкага народа — пяцідзесяцігоддзе вераломнага нападзення нямецка-фашысцкіх войск. Вакол гэтай падзеі, асабліва цяпер, у час перабудовы, шырокай дэмакратыі і галоснасці, вядзецца шмат супярэчлівых размоў, выказваюцца розныя думкі, здагадкі, у друку з'яўляюцца ўсемагчымыя публікацыі самых розных толкаў і напрамкаў.

Беларускім рэспубліканскім саветам ветэранаў вайны, працы і Узброеных Сіл СССР падрыхтавана рэспубліканская навукова-практычная канферэнцыя па тэме: «50 гадоў пачатку Вялікай Айчыннай вайны 1941—1945 гг.», якая пачне сваю работу сёння. Журналіст Мікалай Акаловіч узяў інтэрв'ю ў першага намесніка старшыні савета, удзельніка Вялікай Айчыннай вайны, генерал-лейтэнанта ў адстаўцы І. Я. КУЛІКОВА.

— Іван Якаўлевіч! Скажыце, якой з сённяшніх пазіцый бачыцца ваенна-палітычная абстаноўка ў Еўропе напярэдадні вайны?

Германскі фашызм узмоцнена рыхтаваўся да сусветнага панавання. Гітлер, прыйшоўшы да ўлады ў 1933 годзе, з дапамогай капіталаў буйных фінансавых дзялкоў надаў стымул развіццю прамысловасці, у першую чаргу ваеннай. Ён забяспечыў работай немцаў, палепшыў умовы іх жыцця, чым забяспечыў падтрымку сваім «пачынанням».

У сакавіку 1939 года фашысты захапілі Аўстрыю, праз год — Чэхаславакію, затым «забралі» ў Літвы Клайпеду (Мемель). У тым жа годзе ў Польшчы «пазычылі» Данцыг (Гданьск).

У красавіку 1939 года Гітлер зацвердзіў план нападзення на Польшчу пад назвай «План Вейс», які і ажыццявіў 1 верасня таго ж года. З верасня Англія і Францыя аб'явілі вайну Германіі. Аднак ваенных дзеянняў не вялі, хоць ля заходніх граніц Германіі супраць 23 нямецкіх дывізій стаялі 110 англійскіх і французскіх.

Упэўніўшыся ў сваіх магчымасцях, Германія ў красавіку 1940 года акупіравала Данію і Нарвегію, у маі—Бельгію, Галандыю і Люксембург, у чэрвені—Францыю.

Выкарыстоўваючы на поўную сілу эканамічную і ваенную магутнасць еўрапейскіх краін, Гітлер са сваім генералітэтам з чэрвеня 1940 года пачаў узмоцненую падрыхтоўку да нападзення на Савецкі Саюз.

— А ці можна было прадухіліць вайну паміж Германіяй і СССР?

— У 1939 годзе яшчэ можна было. З красавіка да сярэдзіны жніўня 1939 года ў Маскве вяліся перагаворы паміж дэлегацыямі Англіі, Францыі і СССР аб заключэнні дагавора па сумесных дзеяннях супраць гітлераўскай агрэсіі, але дагаворанасць не была дасягнута, перагаворы сарваліся.

У сярэдзіне жніўня Германія прапанавала Савецкаму Саюзу заключыць дагавор аб ненападзенні. Узважыўшы ўсе «за» і «супраць», кіраўніцтва нашай краіны вымушана было заключыць яго, каб неяк адцягнуць вайну.

У ліпені 1940 года Гітлер даў указанне аб распрацоўцы плана нападзення на Савецкі Саюз пад кодавай назвай «Барбароса», што і было выканана яго генералітэтам.

— А якімі былі суадносіны сіл процістаячых бакоў да пачатку вайны?

— Ваенна-стратэгічнай асновай плана «Барбароса» была ідэя маланкавай вайны. Прадугледжвалася на працягу пяці месяцаў разбіць Чырвоную Армію, захапіць тэрыторыю Савецкага Саюза. Былі намечаны тры галоўныя напрамкі для наступлення: Маскоўскі, Ленінградскі і Кіеўскі, на якіх канцэнтраваліся войскі ў групы армій «Поўнач», «Цэнтр» і «Поўдзень».

Закрану толькі Маскоўскі напрамак, дзе былі сканцэнтраваны войскі групы армій «Цэнтр». У яе саставе былі 4-я і 9-я палявыя арміі, 2-я і 3-я танкавыя групы—усяго 50 дывізій, з іх 15 танкавых і матарызаваных і 2 матарызаваныя брыгады. Нямецкія войскі пераўзыходзілі нашы на асобных напрамках у 3—4 разы.

— Вы не маглі б назваць найбольш цікавыя з ваеннага пункту погляду аперацыі на тэрыторыі рэспублікі ў першыя тыдні вайны?

— Нападзенне гітлераўцаў было раптоўным і вераломным. Толькі ў першай палавіне дня 22 чэрвеня наша акруга страціла 738 самалётаў (у асноўным на аэрадромах).

Байцы, камандзіры і палітработнікі злучэнняў і часцей Заходняга фронта аказалі фашысцкім ордам рашучае супраціўленне. Залатымі літарамі ў гісторыі Вялікай Айчыннай вайны ззяюць імёны слаўнай плеяды пагранічнікаў, савецкіх лётчыкаў, геройных абаронцаў Брэсцкай крэпасці, удзельнікаў абароны сталіцы Беларусі — Мінска, шматдзённай абароны Магілёва, воінаў 24-й Самара-Ульянаўскай двойчы Чырванасцяжнай, 55-й, 64-й, 100-й ордэна Леніна, 108-й, 153-й, 161-й, 172-й стралковых дывізій, многіх тысяч вядомых і невядомых герояў.

Карыстаючыся выпадкам, хацелася б праз газету «Звязда» запрасіць усіх жадаючых прыняць удзел у навукова-практычнай канферэнцыі, прысвечанай 50-годдзю пачатку Вялікай Айчыннай вайны.

АБ КУЛЬТУРЫ ЗАКІНЬЦЕ СЛОЎЦА

Напярэдадні падзеі

Нізкі ўзровень культуры, асабліва бытавой, у нашай краіне — тое, што ўражвае гасцей з іншых дзяржаў. І тое, што ўсё больш і больш хвалюе айчынную інтэлігенцыю. Іменна яна склала касцяк «каманды», якая працуе на патрэбы Беларускага фонду культуры. Аб яго жыцці і праблемах — гутарка карэспандэнта БЕЛТА Лідзіі Перасыпкінай са старшынёй БФК, пісьменнікам Іванам ЧЫГРЫНАВЫМ.

— Іван Гаўрылавіч, так хочацца пагаварыць аб культуры, каб душа адышла ад эканомікі, палітыкі, усяго, аб чым крычаць на плошчах і мітынгах, спрачаюцца на пасяджэннях парламента. Але Фонд культуры таму і фонд, што мае на ўвазе збіранне сродкаў на яе патрэбы. І ўсё ж, не дзеля адных грошай ствралася гэта грамадская арганізацыя!

— Так, на нейкай стадыі грамадскага развіцця людзі зразумелі, што з культурай не ўсё ў парадку. Таму і нарадзілася ідэя: акрамя дзяржаўных устаноў і традыцыйных грамадскіх, якія наогул дрэнна выконвалі сваё прызначэнне, далучыць да садзейнічання ўсіх, хто спажывае культуру і стварае яе. Менавіта да садзейнічання, паколькі грамадская арганізацыя безуладная. Думалася, што бачачы раўнадушнасць дзяржавы, народ кінецца дапамагаць культуры, аддасць свой рубель на карысць прыгожага. Спачатку адклікнуліся людзі. Але асабістых вялікіх ахвяраванняў не было. Калгасы ўнёсілі, царква... Нейкую суму ўдалося сабраць. А тут пачаўся развал эканомікі, чалавеку цяжка стала жыць...

— Культура гіне першай?

— Сапраўды, гэта так. Прыток сродкаў у фонд спыніўся. Уласна, спадзявацца на штонебудзь іншае і нельга было. Не панясе чалавек свой працоўны рубель у Фонд культуры, пакуль не будзе ведаць, што такое нацыянальная культура. А ў нас і мова, і гісторыя ў загоне. Аб нацыянальным доўгі час лічылася гаварыць непрыстойным і апалітычным. Вось чаму спатрэбілася яшчэ ў першыя дні існавання фонду прасіць урад аб эканамічнай базе. Нам аддалі дзве паўразбураныя фабрыкі, якія выпускалі шырспажыў, — у Бабруйску і Маладзечна. Пасля перапрафілявання яны пачалі працаваць, можна сказаць, на прадукцыю нацыянальнай культуры. Але амаль усе паступленні ідуць цяпер на іх рэканструкцыю. Сякія-такія грошы выручаюць малыя прадпрыемствы, што выпускаюць кнігі, іншую паліграфічную прадукцыю. Плануем прадпрыемства па народных промыслах, якое аб'яднала б усіх майстроў, не дало памерці іх майстэрству. Часопіс «Спадчына» выпускаецца на сродкі «Паліфакта», «Светач» — другое прадпрыемства — таксама немалую капейку зарабляе. Але, паўтараю, вялікіх сродкаў няма.

— І ўсё ж фонд жыве, больш таго, ён утрымлівае цэлую тэатральную трупу...

— ...І фінансуе стварэнне помнікаў — нацыянальнаму герою-рэвалюцыянеру Васілю Вашчылу на яго радзіме, Скарыне, Каліноўскаму, Кірылу Тураўскаму, Сімяону Полацкаму. Хочам памяняць у Магілёве помнік Пушкіну. Нямала сродкаў адпушчана на выстаўкі, дабрачынныя вечары, навукова-практычныя канферэнцыі па праблемах культуры, на рэстаўрацыю цэркваў і нават на эколага-краязнаўчую змену ў рэспубліканскім піянерскім лагеры «Зубраня». Не хацелася б стамляць чытачоў лічбамі, але некаторыя ўсё ж назаву: каля 20 тысяч рублёў выдзелена на аднаўленне храма-помніка ў вёсцы Мураванка Шчучынскага раёна, 20 тысяч—на стварэнне фільма-оперы «Францыск Скарына», тысяча — на выданне каталога выстаўкі «Народнае мастацтва»... Між іншым, гэта толькі самыя апошнія адлічэнні.

— У адным з інтэрв'ю акадэмік Дзмітрый Ліхачоў скардзіўся, што Фонд культуры стаў чыноўніцкай арганізацыяй, падобнай на тысячы іншых у Расіі...

— Хутчэй за ўсё, ён меў на ўвазе маскоўскіх чыноўнікаў. Я працую не за зарплату. А ўсяго ў нас у штаце па рэспубліцы ледзь 25 чалавек набярэцца. Што датычыць чыноўніцтва, то ад уплыву камандна - адміністрацыйнай сістэмы адысці цяжка. Фонд жа, хоць і стварaўся як грамадская арганізацыя, але па законах старой сістэмы. Мы шукаем новую мадэль фонду, але, акрамя Прыбалтыкі, асабліва цікавага нідзе няма. Лёгка, аказалася, толькі разбураць...

— Але ці засталіся адданыя культуры і яе адраджэнню людзі?

— З надыходам рынку мала хто хоча працаваць на грамадскіх асновах. Раней актыў наш быў актыўны, даруйце за каламбур, і ў савеце, і ў камісіях. Паступова сталі разыходзіцца па іншых арганізацыях — хто па эканамічных, хто па палітычных меркаваннях. Бо людзей, здольных ствараць і захоўваць культуру, не вельмі многа. Таму і атрымалася, што адны камісіі, напрыклад «Вяртанне», працуюць вельмі плённа, другія ледзь-ледзь, а іншых зусім не чуваць. Тым не менш, я хацеў бы назваць Аляксандра Міхальчанку з Дзяржархіва БССР, мастакоў Аляксея Марачкіна, Міколу Купаву, Яўгена Куліка, народную артыстку СССР Святлану Данілюк. Акрамя таго, актыўна ўдзельнічаюць у рабоце прэзідыума Міхаіл Савіцкі, многія беларускія вучоныя, пісьменнік Анатоль Вярцінскі, намеснікі міністра культуры Уладзімір Гілеп і міністра замежных спраў Анатоль Шэльдаў. Увогуле, кола людзей, якія сапраўды клапоцяцца аб беларускай культуры, ёсць. Але, ведаеце, моцна шкодзіць палітызацыя грамадства. Палітызацыя — самае страшнае для культуры. Бо ствараць і захоўваць яе — справа нялёгкая, яна патрабуе сканцэнтраванасці і спакою.

Хоць мы падтрымліваем некаторыя акцыі Народнага фронта, якія маюць культурнае значэнне. Напрыклад, 70-годдзе БНР. Мы дапамаглі суполцы маладых мастакоў «Пагоня» арганізаваць сваю выстаўку ў Палацы мастацтва. Адпушчаны грошы на стварэнне каталога гэтай выстаўкі. Нярэдка прымаем удзел у тым, у чым не зацікаўлена Міністэрства культуры.

Самі мы не можам многага зрабіць з-за адсутнасці сродкаў, але садзейнічаем. Арганізуем, напрыклад, выстаўкі дарэнняў па ўсёй рэспубліцы. Распрацоўвалі праграму нацыянальнага культурнага адраджэння «Спадчына», ля вытокаў якой, як і «Роднай мовы», стаяў фонд.

Другая, не менш важная праграма, — культурная дапамога беларусам, якія жывуць у Польшчы, пераважна ў Беластоцкім ваяводстве. Выдзяляем сродкі на стварэнне беларускага музея ў Гайнаўцы, на дапамогу беларускаму ліцэю ў Бельску, пасылаем падручнікі, матэрыялы. Хацелася б мець там цэнтр, каб наладзіць сувязі з нашай эміграцыяй. Асабліва з тымі, хто не асмельваецца ехаць пакуль што ў Беларусь, але гатоў прыехаць у Польшчу. Зрэшты, цяпер у гэтым напрамку пачало работу і таварыства «Бацькаўшчына».

— Калі можна, больш падрабязна аб рабоце камісіі «Вяртанне».

— Цяпер у Расію руская эміграцыя актыўна вяртае нацыянальныя культурныя каштоўнасці. У нас такой глыбокай эміграцыі няма, сувязі толькі наладжваюцца. Але самае галоўнае, мы ж не ведаем, што дзе знаходзіцца. Ці нарабаванае, ці вывезенае, перайшоўшае ў спадчыну... Вось чаму галоўная задача камісіі «Вяртанне», якую ўзначальвае Адам Мальдзіс, стварыць картатэку згубленых беларускіх каштоўнасцей.

— Пачынаючы з крыжа Еўфрасінні Полацкай?

— І з яго таксама. Хоць спадзявацца на тое, што нам усё вернуць, не варта. Дай Бог, хоць бы што-небудзь! Напрыклад, Анджэй Цэханавецкі, які жыве ў Лондане, перадаў фонду цудоўны ўзор слуцкага пояса. Ён цяпер у музеі АН БССР. Полацкаму музею перададзены старадрукаваныя кнігі, вернутыя ў рэспубліку з маскоўскіх бібліятэк і архіваў. Спраў камісіі не на адзін год. У людзей яшчэ павінна паявіцца жаданне вярнуць каштоўнасці на сваю гістарычную радзіму. У стварэнні картатэкі за тры з палавінай гады мы зрабілі нямала. Цяпер скарынінскаму цэнтру, створанаму нядаўна ў рэспубліцы, будзем дапамагаць. Ды і ўсе нацыянальныя арганізацыі па сувязях з заграніцай стараемся падтрымліваць.

— На маючым адбыцца пленуме Беларускага фонду культуры будзе абмяркоўвацца новы статут. У чым яго адрозненне ад старога?

— Гэта дакумент, які вызначае абсалютную самастойнасць Беларускага фонду культуры ў рамках суверэннай рэспублікі.

— Гэта значыць, вы будзеце незалежныя ад цэнтра. Дарэчы, а ці вельмі перашкаджае ён вам жыць цяпер?

— Не. І вельмі добра, бо мы пазбаўлены бюракратычных замашак, на якія і скардзіўся акадэмік Ліхачоў.

— «Спадчына» — тое друкаванае слова, якое здольнае адрадзіць у народзе нацыянальны дух. У кіёсках часопіс не залежваецца. Гэта акалічнасць вас, яго рэдактара, радуе?

— Цяпер часопіс належыць толькі фонду, Таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры, якое было нашым сузаснавальнікам, ад сваіх правоў адмовілася, спасылаючыся на недахват сродкаў. Вядома, папулярнасць «Спадчыны» радуе. Такі часопіс быў неабходны рэспубліцы, і ён паявіўся. Хоць мяне як рэдактара нярэдка папракаюць у тым, што я друкую вострыя рэчы, левыя... Але гісторыя ёсць гісторыя. Яна аб'ектыўная адносна факта. Мы і так дастаткова наперапісвалі яе. Наша крэда: усё, што было, павінна быць апублікавана. Просім дзяржаву ўзяць «Спадчыну» на свой бюджэт, як і ўсе беларускія часопісы, паколькі ўсё цяжэй стала знаходзіць неабходныя на яго выданне 300 тысяч рублёў у год. Тыраж часопіса 10 тысяч, раз у два месяцы ён выходзіць у выдавецтве «Полымя». Хацелася б і лепшай паперы, і фарбаў больш яркіх... Але і ў сённяшнім выглядзе «Спадчына» заняла адно з вядучых месц у нацыянальнай перыёдыцы і робіць добрую справу.

Марым і аб сваім выдавецтве. Бо кніг, каталогаў можна выпускаць мноства. Пакуль што правы на выданні перададзены малому прадпрыемству «Паліфакт». З бліжэйшых планаў — дапамога чарнобыльцам. Хацелі сваю экспедыцыю паслаць у зону, каб сродкамі фота, жывапісу, кіно адлюстраваць помнікі, якія там застаюцца, і потым выдаць каталогі. Але экспедыцыі ў гэтым годзе нам не пад няць. Таму субсідзіруем фальклорную экспедыцыю універсітэта і ствараем фільм аб веткаўскіх майстрах — старадрукаваныя кнігі, разьба, няглюбскія ручнікі...

Як бачыце, работы ў фонда непачаты край, і прыбаўляецца яе то бядой, то лёсам. Але вось якая думка мяне непакоіць: стварылі фонды і многія іншыя арганізацыі, забываючыся, што культура—адзіны арганізм і раскідваць яе па ведамствах нельга. У якой форме і як усім нам аб'ядноўвацца — трэба думаць. Чым хутчэй прыйдзем да гэтага, тым лепш. А цяпер, у гэтай разрусе, мы паціху робім сваю справу. У сумны час мы жывём, хоць і радуемся свабодзе і суверэнітэту. Але ж духоўнасць гіне! І калі эканоміку можна за некалькі гадоў узняць, то культуры патрэбны эпохі. Паглядзіце, Закон аб мовах не працуе. А мы ўжо збіраемся прымаць законы аб культуры і адукацыі. Не аказаліся б яны ў такім жа становішчы асілка без ног! Мы як быццам яшчэ разважаем, ці патрэбна ўсё нацыянальнае, думаем — а можа абыдземся. Не абыдземся! Без свайёй культуры мы не народ, а насельніцтва. І парыў да адраджэння — справа святая.

— Ці застаецца час у пісьменніка Чыгрынава на сваю асноўную справу?

— Толькі што вычытаў рускі варыянт п'есы «Хто вінаваты» аб падзеях у Чарнобылі (беларускі варыянт публікаваўся ў «ЛіМе»). Рыхтуецца да выхаду на экраны краіны дзевяцісерыйны тэлевізійны фільм па маіх раманах «Плач перапёлкі», «Апраўданне крыві», «Свае і чужыя». На беларускім тэлебачанні ён будзе ісці на роднай мове. На стале — чацвёрты раман, які працягвае падзеі трох названых. Паміж раманамі паспеў напісаць восем п'ес і выдаю кнігу драматургіі. Сабраў том эсэістыкі, публіцыстыкі і літаратурнай крытыкі.

Ну, а добрая палавіна часу траціцца ўсё ж на клопаты фонду, рэдагаванне часопіса «Спадчына». І гэта я таксама лічу галоўнай справай свайго жыцця, як і многае іншае.

Калі інтэрв'ю было падрыхтавана ўжо да публікацыі, прыйшло паведамленне ТАСС аб тым, што Савецкі фонд культуры прыняў новую рэдакцыю свайго статута і становіцца саюзам самастойных рэспубліканскіх і тэрытарыяльных фондаў культуры, адносіны паміж якімі будуюцца на дагаворнай аснове. Пры гэтым праўленне СФК ператвараецца ў каардынацыйны і метадычны цэнтр. Вось у такой новай абстаноўцы і пачне 5 чэрвеня сваю работу пленум Беларускага фонду культуры.

Фотаінфармацыя

Лепшыя цырульнікі, вядучыя майстры сваёй справы выступілі ў Палацы культуры ў Сафіі з паказам мадэлей прычосак 1991 года.

* Самай цікавай часткай гэтага шоу была дэманстрацыя вячэрніх прычосак, зробленых із вялікай фантазіяй, прычым для ўпрыгажэння валасоў выкарыстоўваліся кветкі, стужкі, ювелірныя вырабы і многае іншае. Адна з іх — «Вячэрняя фантазія» — прадстаўлена на здымку.

Гэты зусім сапраўдны маяк на працягу двух гадоў з'яўляўся цэнтральным месцам у дэкарацыях оперы Вагнера «Лятучы галандзец». Характэрна і тое, што само прадстаўленне праходзіла, так сказаць, на прыродзе, гэта значыць на возеры Канстанц. Цяпер жа маяк перавезены ў Вену, дзе ўстаноўлены перад будынкам тэхналагічнага музея.

Зборам каўчуку ў Бразіліі займаюцца серынгейра — сапраўдныя майстры гэтай цяжкай справы. Рабочы дзень серынгейра пачынаецца ў прыцемках. Гэта і тлумачыць іх незвычайны выгляд: на галаве зборшчыкаў каўчуку можна бачыць мініяцюрную газавую лямпу, якая з'яўляецца як бы састаўной часткай галаўнога ўбору. Раз у тыдзень сабраны прадукт здаецца аптоваму гандляру. Серынгейра вядуць амаль натуральную гаспадарку, купляючы ў горадзе толькі газу, запалкі, лякарствы, соль і цукар. Усё астатняе, што неабходна для жыцця, гэтым людзям дае шчодрая прырода трапічнага лесу.

Адным з галоўных ініцыятараў і натхняльнікаў збудавання самага вялікага ў Японіі небаскроба і самай высокай мэрыі ў свеце зусім заслужана лічаць першага чалавека Токіо Сін'іці Судзукі. Хоць іменна гэтым яго больш за ўсё папракаюць такійцы, а недобразычліўцы нават назвалі «японскім Чаушэску», яўна намякаючы на раскошу і фантастычны кошт праекта, які не адпавядае, на думку грамадскасці, патрэбам перанаселенага горада.

Усяго шэсць месяцаў назад была прывезена з Францыі бурая мядзведзіца Казалета ў адзін з заапаркаў швейцарскага кантона Вале. І зусім нядаўна парадавала наведвальнікаў і работнікаў заапарка — падарыла трох чароўных мядзведзянят.

Фота ТАСС.

АФІЦЫЯЛЬНАЯ ТАБЛІЦА

тыражу выйгрышаў па трэцяму выпуску грашова-рэчавай латарэі Беларускай ССР, які адбыўся 24 мая 1991 года ў г. Шклове

У тыражы на два разрады разыграны 8.386 рэчавых і 126.614 грашовых выйгрышаў на суму 306 тыс. рублёў.

Тыраж выйгрышаў праведзены на адзін разрад латарэі з тым, што выйгрышы, указаныя ў табліцы, будуць выдадзены па латарэйных білетах адпаведных серый і нумароў, якія ёсць у двух разрадах.

Так, напрыклад, у табліцы ўказана, што аўтамабіль «Жыгулі» выйграў білет № 168 серыі 010029. Гэта значыць, што ўказаны выйгрыш выпаў на білет з такой жа нумарацыяй у двух разрадах.

У такім жа парадку разыграны і іншыя рэчавыя выйгрышы.

Выйгрышы выпалі на наступныя нумары серый і нумары латарэйных білетаў у двух разрадах трэцяга выпуску:

№№ серый	№№ білетаў	Назва рэчавага або размер грашовага выйгрышу	Кошт рэчавага выйгрышу ў рублях
009506	016*)	Пыласос «Цыклон»	56
009517	191*)	Пральная машына «Аўрыка»	165
009526	163*)	Электрафен «Гном»	25
009529	220*)	Пыласос «Буран»	43
009558	150*)	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	45
009564	245*)	Пральная машына малагабарытная «Мара»	77
009571	201*)	25 рублёў	—
009592	147*)	Пыласос «Тайфун»	46
009597	158*)	25 рублёў	—
009600	160*)	Дыван (2×3 м)	450
009607	171*)	Тэлевізар «Гарызонт-51 ТЦ-412»	765
009624	062*)	Пыласос «Буран»	43
009629	002*)	Магнітола «Гродна-303»	317
009651	135*)	25 рублёў	—
009667	182*)	Электрафен «Гном»	25
009668	002*)	Гадзіннік наручны «Прамень»	50
009672	175*)	Электрамясарубка	44
009690	129*)	Пральная машына «Аўрыка»	165
009715	037*)	Пыласос «Буран»	43
009739	210*)	Пыласос «Буран»	43
009742	072*)	Пыласос «Урал»	59
009745	208*)	100 рублёў	—
009747	214*)	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	45
009753	219*)	25 рублёў	—
009789	065*)	50 рублёў	—
009818	083*)	Электрафен «Гном»	25
009832	073*)	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	45
009864	086*)	50 рублёў	—
009880	023*)	25 рублёў	—
009889	054*)	Радыёпрыёмнік «Селена-401»	42 р. 60 к.
009906	183*)	Электрасокавыціскалка «Журавінка»	28
009926	1—250	Вудзільна тэлескапічнае	10
009940	019*)	Пральная машына «Аўрыка»	165
009943	118*)	Электрафен «Гном»	25
009947	174*)	Халадзільнік «Мінск-126»	550
009949	009*)	Гадзіннік наручны «Прамень»	50
009963	038*)	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	45
009966	053*)	50 рублёў	—
009970	208*)	Пыласос «Тайфун»	46
009972	126*)	Электрамясарубка	44
009978	054*)	Радыёпрыёмнік «Жалейка»	38
009980	232*)	Веласіпед дарожны	76
009995	135*)	25 рублёў	—
010013	019*)	Пыласос «Цыклон»	56
010025	164*)	25 рублёў	—
010029	168*)	Аўтамабіль «Жыгулі ВАЗ-21063»	9.000
010050	186*)	Электрасокавыціскалка «Журавінка»	28
010052	1—250	Набор накрывак для кансервавання (100 штук)	3
010057	142*)	Аўтамабіль «Жыгулі ВАЗ-21063»	9.000
010067	178*)	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	45
010069	128*)	25 рублёў	—
010072	106*)	25 рублёў	—
010112	050*)	Пральная машына малагабарытная «Мара»	77
010121	045*)	Электрафен «Гном»	25
010142	1—250	Вудзільна тэлескапічнае	10
010148	043*)	100 рублёў	—
010154	022*)	Халадзільнік «Мінск-15М»	455
010165	240*)	Электрафен «Гном»	25
010175	007*)	Радыёпрыёмнік «Селена-401»	42 р. 60 к.
010207	189*)	Пыласос «Тайфун»	46
010227	138*)	Гадзіннік наручны «Прамень»	50
010228	015*)	25 рублёў	—
010232	1—250	Набор накрывак для кансервавання (100 штук)	3
010235	207*)	100 рублёў	—
010241	249*)	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	45
010251	162*)	Гадзіннік «Электроніка-29367»	60
010260	164*)	25 рублёў	—
010278	072*)	25 рублёў	—
010300	083*)	Дыван (1,5×2,5 м)	281
010346	050*)	Тэлевізар «Віцязь ТЦ-381»	645
010421	134*)	25 рублёў	—
010424	233*)	Пральная машына малагабарытная «Мара»	77
010444	143*)	Электрафен «Гном»	25
010449	157*)	Набор мэблі для спальні «Медуніца»	1.000
010456	164*)	Пыласос «Цыклон»	56
010463	216*)	50 рублёў	—
010498	182*)	Электрасамавар	45
010509	124*)	Электрафен «Гном»	25
010521	248*)	Электрасокавыціскалка «Журавінка»	28
010527	187*)	Электрасамавар	45
010544	035*)	Радыёпрыёмнік «Акіян-222»	135
010570	031*)	Гадзіннік «Электроніка-29367»	60
010588	175*)	Гадзіннік «Электроніка-29367»	60
010609	1—250	Сто латарэйных білетаў	30
010612	090*)	Дыван (1,5×2,5 м)	281
010628	098*)	Электрасамавар	45
010635	195*)	Дыван (1,5×2,5 м)	281
010643	063*)	50 рублёў	—
010645	158*)	Матацыкл ММВЗ	395
010648	237*)	Электрафен «Гном»	25
010653	086*)	Пыласос «Урал»	59
010687	110*)	Электрамясарубка	44
010700	212*)	25 рублёў	—
010708	187*)	25 рублёў	—
010715	202*)	100 рублёў	—
010719	026*)	Электрафен «Гном»	25
010726	218*)	Электрасамавар	45
010729	009*)	Электрамясарубка	44
010734	1—250	Набор накрывак для кансервавання (100 штук)	3
010753	1—250	Вудзільна тэлескапічнае	10
010754	078*)	Магнітафон «Беларусь-410С»	245
010759	114*)	Пыласос «Буран»	43
010766	039*)	Пыласос «Цыклон»	56
010768	120*)	Электрафен «Гном»	25
010780	058*)	25 рублёў	—
010782	233*)	Пыласос «Урал»	59
010791	153*)	50 рублёў	—
010809	226*)	Электрафен «Гном»	25
010831	086*)	25 рублёў	—
010837	066*)	Веласіпед дарожны	76
010852	092*)	25 рублёў	—
010864	221*)	Пральная машына малагабарытная «Мара»	77
010872	076*)	Фотаапарат «Зеніт ЕТМ»	135
010892	197*)	Гадзіннік «Электроніка-29367»	60
010893	230*)	Магнітафон «Беларусь-410С»	245
010898	187*)	Дыван (2×3 м)	450
010932	179*)	Магнітафон «Беларусь-410С»	245
010945	089*)	Пыласос «Урал»	59
010949	243*)	Пральная машына малагабарытная «Мара»	77
010993	223*)	Пыласос «Урал»	59
010998	027*)	Гадзіннік наручны «Прамень»	50
011001	091*)	Набор мэблі для кухні «Рэкта»	450
011002	042*)	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	45
011012	063*)	Пыласос «Урал»	59
011014	023*)	100 рублёў	—
011017	013*)	Веласіпед дарожны	76
011030	230*)	Пыласос «Цыклон»	56
011035	1—250	Вудзільна тэлескапічнае	10
011039	1—250	Набор накрывак для кансервавання (100 штук)	3
011048	249*)	Электрасокавыціскалка «Журавінка»	28
011094	073*)	50 рублёў	—
011095	245*)	Электрафен «Гном»	25
011100	247*)	Пыласос «Цыклон»	56
011102	1—250	Набор накрывак для кансервавання (100 штук)	3
011108	161*)	Электрафен «Гном»	25
011130	071*)	50 рублёў	—
011152	183*)	25 рублёў	—
011163	066*)	25 рублёў	—
011176	038*)	50 рублёў	—
011203	1—250	Набор накрывак для кансервавання (100 штук)	3
011246	150*)	Радыёпрыёмнік «Акіян-222»	135
011247	134*)	Пральная машына «Аўрыка»	165
011249	127*)	Гадзіннік наручны «Прамень»	50
011257	097*)	Пыласос «Урал»	59
011285	080*)	Лодка гумавая	120
011291	209*)	Халадзільнік «Мінск-16»	400
011293	071*)	Пыласос «Тайфун»	46
011300	180*)	Магнітафон «Камета-225С»	524
011320	195*)	Пыласос «Тайфун»	46
011337	133*)	Пыласос «Тайфун»	46
011360	100*)	Дыван (2×3 м)	450
011368	210*)	Пыласос «Буран»	43
011378	180*)	Магнітафон «Беларусь-410С»	245
011388	079*)	25 рублёў	—
011400	247*)	50 рублёў	—
011401	009*)	Веласіпед дарожны	76
011402	233*)	Электрасамавар	45
011409	1—250	Набор накрывак для кансервавання (100 штук)	3
011414	080*)	25 рублёў	—
011421	052*)	Электрафен «Гном»	25
011473	188*)	Электрасокавыціскалка «Журавінка»	28
011493	099*)	Электрафен «Гном»	25
011497	109*)	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	45
011520	024*)	Пыласос «Буран»	43
011541	015*)	50 рублёў	—
011542	172*)	Пральная машына малагабарытная «Мара»	77
011546	162*)	Гадзіннік наручны «Прамень»	50
011552	030*)	Веласіпед дарожны	76
011567	212*)	50 рублёў	—
011600	231*)	Гадзіннік «Электроніка-29367»	60
011606	024*)	Электрасамавар	45
011629	165*)	Пыласос «Цыклон»	56
011642	216*)	Электрасокавыціскалка «Журавінка»	28
011653	174*)	50 рублёў	—
011664	216*)	Пыласос «Буран»	43
011687	129*)	Гадзіннік наручны «Прамень»	50
011697	155*)	Пыласос «Тайфун»	46
011699	036*)	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	45
011717	001*)	Фотаапарат «Зеніт ЕТМ»	135
011728	023*)	Халадзільнік «Мінск-126»	550
011737	151*)	Электрасамавар	45
011738	077*)	Радыёпрыёмнік «Акіян-222»	135
011744	085*)	Электрафен «Гном»	25
011753	194*)	Электрафен «Гном»	25
011770	014*)	25 рублёў	—
011794	076*)	Пыласос «Цыклон»	56
011797	062*)	Радыёпрыёмнік «Акіян-222»	135
011802	247*)	25 рублёў	—
011821	155*)	Электрасокавыціскалка «Журавінка»	28
011831	140*)	Электрасамавар	45
011842	245*)	Пыласос «Тайфун»	46
011865	191*)	Лодка гумавая	120
011876	1—250	Сто латарэйных білетаў	30
011880	053*)	50 рублёў	—
011896	202*)	25 рублёў	—
011902	210*)	Пральная машына малагабарытная «Мара»	77
011930	205*)	Электрамясарубка	44
011935	136*)	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	45
011942	135*)	Гадзіннік наручны «Прамень»	50
011969	192*)	Гадзіннік наручны «Прамень»	50
011977	196*)	100 рублёў	—
011984	149*)	25 рублёў	—
011996	079*)	Пыласос «Урал»	59
012002	082*)	Пральная машына «Аўрыка»	165
012022	215*)	Пральная машына «Аўрыка»	165
012024	059*)	25 рублёў	—
012025	171*)	25 рублёў	—
012044	237*)	Радыёпрыёмнік «Селена-401»	42 р. 60 к.
012056	125*)	Электраміксер-кавамолка «Віхар»	45
012066	229*)	Магнітафон «Камета-225С»	524
012071	010*)	Магнітола «Гродна-303»	317
012073	173*)	100 рублёў	—
012078	185*)	Радыёпрыёмнік «Селена-401»	42 р. 60 к.
012079	031*)	25 рублёў	—
012170	045*)	25 рублёў	—
012187	190*)	Радыёпрыёмнік «Жалейка»	38
012189	085*)	Радыёпрыёмнік «Жалейка»	38
012197	022*)	Электрамясарубка	44
012220	173*)	Электрамясарубка	44
012269	103*)	Электрасамавар	45
012280	1—250	Набор накрывак для кансервавання (100 штук)	3
012282	078*)	Электрамясарубка	44
012308	196*)	50 рублёў	—
012341	219*)	Пыласос «Урал»	59
012352	021*)	50 рублёў	—
012358	019*)	Пыласос «Урал»	59
012370	205*)	25 рублёў	—
012376	164*)	Набор мэблі для адпачынку «Журавушка»	663
012395	249*)	Электрасокавыціскалка «Журавінка»	28
012396	053*)	50 рублёў	—
012403	163*)	100 рублёў	—
012408	148*)	Гадзіннік наручны «Прамень»	50
012410	167*)	Радыёпрыёмнік «Селена-401»	42 р. 60 к.
012424	165*)	Халадзільнік «Мінск-16»	400
012444	044*)	Пыласос «Цыклон»	56
012451	201*)	Электрафен «Гном»	25
012486	133*)	Халадзільнік «Мінск-15М»	455
012508	115*)	50 рублёў	—
012515	065*)	Пральная машына малагабарытная «Мара»	77
012528	212*)	Электрасамавар	45
012535	021*)	Пыласос «Буран»	43
012564	033*)	Дыван (2×3 м)	450
012606	009*)	Пральная машына «Аўрыка»	165
012607	114*)	Пральная машына малагабарытная «Мара»	77
012624	111*)	Магнітафон «Беларусь-410С»	245
012635	070*)	100 рублёў	—
012644	211*)	Матацыкл ММВЗ	395
012648	035*)	Пыласос «Цыклон»	56
012676	142*)	Электрамясарубка	44
012688	077*)	Электрасокавыціскалка «Журавінка»	28
012692	125*)	Набор корпуснай мэблі «Свір»	730
012693	185*)	Пральная машына «Аўрыка»	165
012703	228*)	Пыласос «Тайфун»	46
012713	209*)	Электрафен «Гном»	25
012733	134*)	Электрамясарубка	44
012742	222*)	Магнітафон «Беларусь-410С»	245
012743	217*)	Гадзіннік наручны «Прамень»	50
012747	247*)	50 рублёў	—
012750	057*)	Фотаапарат «Зеніт ЕТМ»	135
012757	218*)	Электрафен «Гном»	25
012762	147*)	50 рублёў	—
012775	194*)	Пральная машына малагабарытная «Мара»	77
012779	204*)	Электрасокавыціскалка «Журавінка»	28
012800	077*)	Пыласос «Буран»	43
012821	127*)	Пыласос «Тайфун»	46
012828	112*)	Дыван (1,5×2,5 м)	281
012836	1—250	Сто латарэйных білетаў	30
012874	197*)	Радыёпрыёмнік «Жалейка»	38
012878	214*)	50 рублёў	—
012897	1—250	Сто латарэйных білетаў	30

* На астатнія 249 нумароў гэтай серыі выпалі выйгрышы па 1 рублю.

Парадак атрымання выйгрышаў:

1. Уладальнік латарэйнага білета, на які выпаў рэчавы выйгрыш, можа па свайму жаданню атрымаць кошт рэчавага выйгрышу наяўнымі грашыма.

Грашовыя выйгрышы па латарэйных білетах, а па жаданню атрымальнікаў і грошы ўзамен рэчавых выйгрышаў коштам да 200 рублёў уключна выплачваюцца ўсімі ўстановамі Ашчаднага банка СССР. Выйгрышы звыш 200 рублёў выплачваюцца аддзяленнямі і філіяламі Ашчаднага банка СССР са штатным лікам работнікаў 2 і больш чалавек

2. Рэчавыя выйгрышы — легкавыя аўтамабілі «Жыгулі» выдаюцца праз Мінскі абласны спецаўтацэнтр «АўтаВАЗтэхабслугоўванне».

Латарэйныя білеты, на якія выпалі ўказаныя выйгрышы, здаюцца ў аддзяленні ці філіялы Ашчаднага банка СССР са штатнай колькасцю работнікаў 2 і больш чалавек для перасылкі ў Беларускі рэспубліканскі банк Ашчаднага банка СССР.

Уладальнік латарэйнага білета паведамляе прозвішча, імя, імя па бацьку, індэкс і дакладны паштовы адрас, а па буйнагабарытных прадметах (матацыклы) таксама назву бліжэйшай чыгуначнай станцыі, якая робіць грузавыя перавозкі, з указаннем, да якой чыгункі адносіцца станцыя.

3. Рэчавыя выйгрышы коштам да 10 рублёў выдаюцца непасрэдна гандлюючымі арганізацыямі. Выдача рэчавых выйгрышаў коштам звыш 10 рублёў робіцца гандлюючымі арганізацыямі пасля папярэдняй праверкі выйграўшых латарэйных білетаў ва ўстанове Ашчаднага банка СССР.

Пры змяненні цэн на прадметы, разыграныя ў якасці рэчавых выйгрышаў, уладальнік выйграўшага латарэйнага білета атрымлівае або даплачвае розніцу наяўнымі грашыма.

4. У выпадку, калі асобныя прадметы, разыграныя ў латарэі, будуць зняты з вытворчасці і адсутнічаюць у гандлёвай сетцы, уладальнік выйграўшага білета можа па ўласнаму меркаванню атрымаць аналагічны тавар з тых, што ёсць у наяўнасці, большага ці меншага кошту, даплаціўшы ці атрымаўшы розніцу ў цане.

5. Выйграўшыя латарэйныя білеты могуць быць прад'яўлены для аплаты і для атрымання рэчавага выйгрышу па 30 чэрвеня 1992 года ўключна.

Пасля гэтага тэрміну латарэйныя білеты страчваюць сілу і да аплаты не прымаюцца.

Гэта табліца з'яўляецца афіцыяльным дакументам, па якому робіцца выдача рэчавых і выплата грашовых выйгрышаў. Выдача выйгрышаў пачынаецца ўстановамі Ашчаднага банка СССР пасля атрымання наступнага нумара газеты за тым, у якім была апублікавана афіцыяльная табліца.

Да ведама грамадзян!
Чацвёрты выпуск грашова-рэчавай латарэі БССР адбудзецца 5 ліпеня 1991 года ў г. Чашнікі.

Старшыня камісіі: ПАЎРАНКОЎ Генадзь Міхайлавіч — намеснік старшыні выканаўчага камітэта Шклоўскага раённага Савета народных дэпутатаў.

Адказны сакратар: ЮЗАФОВІЧ Леанід Міхайлавіч — вядучы інспектар Беларускага рэспубліканскага банка Ашчадбанка СССР.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

31 мая

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Мастак Ілюхін», «Круг». Дак. фільмы.
9.15. «Блакітныя гарады». Фільм-канцэрт.
10.20. «Час выбраў нас». 5-я серыя.
11.30. «Гома савецікус. Рускія пайшлі».
12.00—13.30. «Місіс СССР — місіс Амерыка». Конкурс.
16.30. «Аліса ў Зазяркаллі». 1—4 выпускі; «Залатыя словы», «Верабейчык». Мультфільмы.
17.30. Педагагічны экран. Бесперапыннае навучанне.
18.05. Зваротная сувязь. Па матэрыялах пошты рэдакцыі грамадска-палітычных праграм.
18.55. Наш каментарый. Рынак—не базар.
19.00. Панарама.
19.30. Тэлевізійны мастацкі фільм «Любачка».
20.45. Калыханка.
21.00. IV Усесаюзны фестываль старадаўняй і сучаснай камернай музыкі ў Полацку.
21.30. «Жураўлі для Мэры». Дак. фільм.
21.45. На сесіі Вярхоўнага Савета БССР.
10.05. Запрашаем у казку. «Філасофскі камень».
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. Шукаем ініцыятыўных. Новыя распрацоўкі Політэхнічнай Акадэміі.
11.35. «З юбілеем, калегі!» Газеце «Физкультурник Белоруссии» — 40 гадоў.
12.00. «Адзін, два, тры». Кінанарыс.
12.15. Чалавек. Аўтамабіль. Дарога.
12.45. В. А. Моцарт. «Рэквіем». Выконвае Дзяржаўны камерны хор СССР і Дзяржаўны сімфанічны аркестр Міністэрства культуры СССР.
13.55. Тэлевізійны дзіцячы дзень. 1. Аб рабоце Міжнароднай экалагічнай арганізацыі «Грынпіс». 2. Дзіцячы фальклорны ансамбль Дзяржтэлерадыё БССР.
15.00. Мультфільм.
15.15. «Ідзі, народзе ўваскрэслы...» Свята славянскага пісьменства і культуры ў Беларусі.
16.20. Працістаянне. Маральна-прававая праграма.
18.20. Агляд дзіцячых духавых аркестраў.
19.00. Панарама.
19.40. Гандбол. Суперфінал за 3-е месца. ЦСКА—СКА (Мінск).
20.15. Фільм-канцэрт.
20.45. Калыханка.
21.00. «І мяне ў сям'і вялікай...», «На працягу ўсяго жыцця». Дак. фільмы.
21.45. «Парасон для маладых». Маст. фільм.
23.10. Спявае А. Глызін.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Раніца.
9.00. Г. Тэлеман. Сюіта сі бемоль мажор.
9.30. «Мы выйшлі з блакадных дзён». Дак. фільм.
10.10. ...Да 16 і старэйшым.
10.55. «Выстрал ў стэпе». Мастацкі фільм.
12.00. ТСН.
12.15. Кінапанарама.
15.00. ТСН.
15.15. «Зімоўе на Сцюдзёнай». Маст. фільм.
16.25. Свет захопленых. «Увага: здымаю!»
16.40. Канцэрт ансамбля рускай песні.
17.05. «Вам, ветэраны...» Па старонках перадач «Пераможцы».
18.30. Мерыдыян.
18.45. Мультфільмы.
19.20. Канцэрт.
20.00. Хто ёсць хто. Прадстаўляем кандыдатаў на пасаду Прэзідэнта РСФСР.
21.00. Час.
21.45. «ВіД» прадстаўляе: «Справа», «Шоу-біржа», «Музагляд», МТВ.
0.00. ТСН.
6.30. «Вера». Дак. фільм.
6.50. Мультфільмы.
7.30. Рытмічная гімнастыка.
8.00. ТСН.
8.15. Ранішняя забаўляльная праграма.
8.45. «Усе любяць цырк».
9.30. Выступленне фальклорнага трыо «Званы рускія».
9.45. Італьянскія сюжэты.
10.35. Ранішняя зорка.
11.35. Фільмы рэжысёра Г. Натансона. «Яшчэ раз пра каханне».
13.10. «Зямля — наш агульны дом». Фотаконкурс.
13.15. Сустрэча ў Канцэртнай студыі Астанкіна з пісьменнікам А. Прахановым.
14.30. Рух без небяспекі.
15.00. ТСН.
15.15. Таленты і паклоннікі.
16.15. Сюіта з балета С. Пракоф'ева «Золушка».
16.55. Хвіліны паэзіі.
17.00. Мультфільм «Пчала Мая» (Германія, Аўстрыя). 1-я серыя.
17.35. Міжнародная панарама.
18.20. Мастацкі фільм «Вечны муж» 1-я і 2-я серыі.
21.00. Час.
21.45. КВЗ-91.
23.45. ТСН.
23.55. Да і пасля поўначы.

Другая агульнасаюзная праграма

8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.15. Дак. фільм. «Хадзьба».
17.00. Тэма з варыяцыямі. Клуб «На абочыне».
17.30. Музыканты — дзецям Чарнобыля. Частка 2-я.
18.15. Дыялогі. Андрэй Бітаў і Рэзо Габрыядзе.
18.45. Спорт для ўсіх.
19.00. Арэна.
20.00. Весткі.
20.15. Добрай ночы, малышы!
20.30. Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі.
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.45. Канцэрт класічнай музыкі.
22.00. Ложа прэсы.
22.15. Праграма «А». Навіны папулярнай музыкі.
23.00. Весткі.
23.15. «На рагу «Праўды» і Ямскога поля». Сустрэча з прафесарам Нью-Йоркскага універсітэта Аляксандрам Янавым.
23.50. Валейбол. Першынство сусветнай лігі. Зборная СССР—зборная Японіі.
8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.15. Здароўе (з сурдаперакладам).
8.45. «Тры бананы». Мультфільм.
9.00. У свеце жывёл (з сурдаперакладам).
10.30. Відэаканал «Садружнасць». Да Дня абароны дзяцей.
11.30. Відэаканал «Плюс адзінаццаць».
13.30. Відэаканал «Садружнасць».
15.00. Кінасерпанцін. Частка 1-я.
17.00. «Новачаркаскі альбом».
17.40. Рыгор Бакланаў. Прашу слова.
17.55. «Вакол смеху». 1-я частка.
19.00. Кінасерпанцін. Частка 2-я.
20.00. Весткі.
20.15. Добрай ночы, малышы!
20.30. Кінасерпанцін. Частка 3-я.
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.45. Музычная праграма. Вядзе А. Троіцкі.
23.00. Весткі.
23.15. Творчае аб'яднанне «Рэспубліка» прадстаўляе...
23.45. Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі.
0.15. «Я цябе ненавіджу». Маст. фільм.

1 чэрвеня

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. «Арэнбургская пуховая...» Кінанарыс.
8.50. Пісьмовы экзамен па беларускай і рускай мовах за курс няпоўнай сярэдняй школы.
9.05. Паказвае Гродна. «Гарадніца». Літаратурна-мастацкая праграма.

Галоўны рэдактар У. Б. НАРКЕВІЧ.

НАШ АДРАС

220041, гор. Мінск, Ленінскі праспект, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52; 32-41-92, рэкламы і аб'яў — 32-35-91, навін — 32-60-13.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні неабавязкова адлюстроўваюць пункт гледжання рэдакцыі.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Тыраж 102.822. Індэкс 63850. Зак. № 105.

Выходзіць 250 разоў на год.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12